National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

Second class mail registration number — 1086

VABA EESTLANE

VABA EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

RAHVUS-VAHELINE LASTE AASTA

Nr. 59 (2598) XXVIII aastakäik — Neljapäeval, 9. augustil 1979 — Thursday, August 9, 1979 — Üksiknumbri hind 40 senti

National Library Bibliothèque nationale
MAY 20 1979
NEWSPAPER SECTION SECTION DES JOURNAUX

Inglismaa kompromiss ei sobi Rodeesia mustadele

Peaminister Thatcheri ettepanekut kritiseerivad peaminister Muzorewa ja partisanide juht Joshua Nkomo

LUSAKA — Ingismaa peaminister Margaret Thatcher esitas Sambias, Lusakas, peetaval Commonwealthi peaministrite konverentsil kompromissiettepaneku Rodeesia küsimuse lahendamiseks, mida aga teravalt kritiseerisid nii praegune Rodeesia mustade valitsuse peaminister piiskop Abel Muzorewa kui ka Rodeesia Patriootilise Rinde juht Joshua Nkomo, kes terroriseerib oma partisanidega Rodeesia piirirajoone naaberriikidest Mosambiigist ja Sambiast. Margaret Thatcheri plaan sai tugeva kriitika osaliseks ka Inglismaa konservatiivsetes ringkondades, kus mainitakse, et Thatcher on läinud liiga kaugele terroristidele ja marksistidele tehtud järelandmistega.

Peaminister Margaret Thatcher töötas oma plaani välja koos Tansania president Julius Nyerere'iga, kes esindas viit Aafrika riiki, kelle abil Rodeesia Patriootiline Rinne organiseerib oma terroristlikke rünnakuid Rodeesiasse.

Selle plaani kohaselt tuleb Rodeesia praegust põhiseadust tunduvalt muuta, saavutada partisanidega vaherahu, korraldada uued valimised Inglismaa järelvalve all ning lõpetada majanduslikud sanktsioonid Rodeesia vastu.

Kompromissiplaanis on üheks lisatingimuseks, et Rodeesia valgete juht Ian Smith, kes on praeguses piiskop Muzorewa valitsuses portfellita ministriks, peab valitsusest lahkuma ning talle ei anta tulevikus kohta üheski Rodeesia valitsuses.

Peaminister Thatcheri plaani atakeerisid kohe pärast selle teatavaks tegemist Rodeesia praegune peaminister Muzorewa ja Patriootilise Rinde juht Joshua Nkomo.

Muzorewa, kes tuli võimule pärast Rodeesias hiljuti toimunud üldvalimisi, mainis, et sellise plaani esitamine on Rodeesia mustade ja praeguse mustade valitsuse haavamine.

Joshua Nkomo väitis, et valimiste korraldamine Inglismaa kontrolli all ei ole Patriootilisele Rindele vastuvõetav. Mõned Aafrika riikide juhid on ühtlasi maininud, et kokkuleppe vastuvõtmisel ja rakendamisel on väga oluline ka Rodeesia valgete juhi Ian Smithi seisukoht.

Toronto külje alla on rajatud ajalooline omaaegne pioneeride küla, kus on võimalik tutvuneda üksikasjaliselt Ontario asunikkude eluga. Pildil näeme väikest „külatüdrukut" pioneeride külas varsaga.

Rudolf Lipu järjekordne osa TV-filmis

Eesti Rahvusteater Kanada koosseisu kuuluv tuntud näitleja Rudolf Lipp esineb järjekordselt Kanada televisioonifilmis, kus tal on täita suurem osa. Näidend kannab nimetust „Revolutsiooni orb" ning Rudolf Lipp mängib selles ungari professorit, kes põgeneb 1956. aasta antikommunistliku revolutsiooni ajal koos oma tütrega Budapestist Montreali. Näidend esitatakse CBC saatejaama kaudu kolmapäeval, 15. augustil, kell 7.30 õhtul.

Erich Aser surnud

MONTREAL — Montrealis suri teisipäeval, 7. augustil tuntud seltskonnategelane ja Montreali Eesti Seltsi esimees Erich Aser 73 aastat vana. Erich Aseriga kaotas Montreali eesti ühiskond ühe oma silmapaistvamatest ja energilisematest liikmetest, kes pühendas oma vaba aja eestlaste organiseerimisele ja eesti ürituste korraldamisele.

Nikaraaguas mõrvatakse endisi sõdureid?

WASHINGTON — Ühendriikide Kongressi liige John Murphy tähendas Washingtonis toimunud pressikonverentsil, et Nikaraaguas võimule tulnud sandinistide nime all tuntud marksistlikud jõugud on hakanud süstemaatiliselt mõrvama Nikaraagua endise rezhiimi ajal armeesse kuulunud ohvitsere ja sõdureid. Nikaraaguast saabunud tunnistajate andmetel on seal mõrvatud ligemale 3000 National Guardi koosseisu kuulunud sõdurit.

Karavani Tallinna paviljoni korraldajaks EKN

Keskorganisatsiooni rahvuspoliitiline komisjon võtab selle ülesande enda õlgadele — Eesti organisatsioonid ei poolda liitumist Karavani juhatuse vastu protesti alustanud paviljonidega

Karavani Tallinna paviljoni ja Tallinn Festivali korraldajate ning nende pidustustele kaasaitajate koosolekul möödunud kolmapäeval Torontos Eesti Maja väikses saalis valiti Karavani Tallinna paviljonile aktiivseks katusorganisatsiooniks Eestlaste Kesknõukogu Kanadas, mille rahvuskultuuriline komisjon moodustab Tallinna paviljoni korraldamiseks vastava komisjon ja organiseerib pidustuste läbiviimise. Ühtlasi otsustati volitada Eestlaste Kesknõukogu võtta vajaduse korral kontakti Karavani pidustuste selle paviljonide grupiga, kes ei ole rahul Karavani peakorraldaja Leon Kossari senise tegevusega ja nõuavad Karavani pidustuste rahalise aruande avalikuks tegemist. Koosolek soovitas ühtlasi käsitada Karavani pidustustel tekkinud lahkhelisid ettevaatlikult ja loobuda kaasa minemast nende paviljonidega, kes on alustanud rünnakut Leon Kossari vastu.

Kuna Karavani Tallinna paviljoni taga ei ole seni olnud mingisugust organisatsiooni, siis kutsus kolmapäevase koosoleku kokku käesoleval aastal Tallinn Festivali peaorganisaatorina tegutsenud noor energiline seltskonnategelane Jaak Järve, kes tahtis koosolekult teada, kas eestlased peaksid kaasa minema Karavani senise korralduse vastu protesteerivate paviljonide grupiga ja millised oleksid sel juhul eestlaste seisukohad.

Ühtlasi tõstis Jaak Järve koos Andres Raudsepaga üles küsimuse, kes peaks tulevikus olema Karavani Tallinna paviljoni või Tallinn Festivali korraldajad ning kes esindaks Tallinna paviljoni kui tekivad sellised probleemid nagu seda on praegune rahulolematus Leon Kossari tegevusega.

Koosoleku kokkukutsumise vajadusest andis lühikese ülevaate Jaak Järve. Ta ütles, et meie peame selgusele jõudma, kas võtame tulevikus Tallinna paviljoniga Karavanist osa ja kui meie seda otsustame teha, siis peame otsustama, kas oleme rahul Karavani peaorganiseerija Leon Kossari tegevusega. Ta ütles, et mitu paviljoni eesotsas Tokio paviljoniga on moodustanud erilise komitee, kes tahab esitada Kossarile protesti tema senise tegevuse vastu. Eestlased on kutsutud selle komitee tegevusest osa võtma, kuid kuna Tallinna paviljoni taga ei ole organisatsiooni ja tema on ainult Tallinn Festivali organiseerija, siis ei ole tal volitust sellele koosolekule minna ja seal oma seisukohti esitada.

Need volitused peab kellelegi andma tänane koosolek ja avaldama ka oma seisukoha Tallinna paviljoni tuleviku suhtes.

Andres Raudsepp, kes abistas Jaak Järvet koosoleku juhtimisel, andis ülevaate Leon Kossari tegevusest ja mainis, et Kossari vastu on alustatud kampaaniat massimeedia, Toronto linnanõunik Tony O'Donohue ja osa Karavani paviljone. Kossari vastu töötab eriti Toronto hommikuleht „Sun", kes sihilikult kärpis Kossari poolt ajalehele saadetud õiendavat artiklit. Kõneleja leidis, et kuigi Kossari tegevusega ei saa sajaprotsendiliselt rahul olla, on ta teinud suure töö Karavani organiseerimisel.

Järgnesid elavad läbirääkimised. CBC kaameramees E. Väär leidis, et Kossar ei tegutse soliidselt ning käitub diktaatorlikult. Ta ütles, et Karavan tõi sisse 740.000 dollarit ja väljaminekud olid 690.000 dollarit. Vahepeal kaduma läinud summade kohta puudub igasugune aruanne.

(Järg lk. 4)

PROF. ELS OKSAAR

Els Oksaar Soome Teadusliku Akadeemia liikmeks

STOKHOLM (EPL) — Soome Teaduste Akadeemia on valinud Hamburgi ülikooli korralise üldkeeleteaduse professori Els Oksaare oma välismaiseks liikmeks tunnustusena tema erakorraliste teaduslike teenete eest.

Vastav diplom saabus neil päevil nimekale eesti naisteadlasele, kes just oli asumas oma järjekordsele uurimisreisile, seekord USA-sse, kus ta kuu aja kestel stipendiaadina kogub materjali oma uuele projektile „Keel ja ühiskond" Stanfordi ülikooli juures Kalifornias ja hiljem Havai pealinnas Honolulus asuvas East-West Center'is.

Toronto Eesti Aiandusklubi

VÄLJASÕIT PUUVILJAFARMI

„Cherry Avenue Farms Ltd." (Vineland) toimub pühapäeval, 26. augustil

Registreerida: 482-6602 ja 425-4478

„Käesoleva sajandi suurim inimtragöödia"

Austraalia peaminister analüüsib massilist põgenemist Vietnamist

HONG KONG — Hong Kongi ümbruses ja Hiina Lõunameres möllas möödunud neljapäeval kohutav taifuun, mille ohvriks langes tõenäoliselt ka 400 vietnami põgenikku, kellede laev arvatavasti hukkus Hong Kongi Macao vahelistes vetes. Põgenike laev üritas maandumiskatset Macaos, kuid sealsed võimud saatsid laeva merele tagasi. Üks teine põgenike laev, mille pardal oli samuti 400 inimest, jõudis õnnelikult Hong Kongi.

Austraalia peaminister Malcolm Fraser, kes on Vietnami kommunistliku rezhiimi ägedam kritiseerija, tähendas Sambias, Lusakas, peetud Commonwealthi konverentsil, et Vietnamist saabunud ja saabuvate põgenike arvu võib arvestada kahele miljonile inimesele.

Ta väitis ühtlasi, et Vietnami võimud on merele saadetud põgenikelt sisse kasseerinud 250 miljoni dollari väärtuses kulda, mida põgenikud on maksnud kommunistidele selle eest, et neil võimaldati siirduda takistamatult merele.

Fraseri hinnangul on umbes 200.000 põgenikku oma dramaatilistel põgenemisreisidel hukkunud.

Austraalia peaminister mainib, et massiline inimeste väljasaatmine Vietnamist kujutab endast Kremlis koostatud suurt plaani Kagu-Aasia ülerahvastatud maades segaduste tekitamiseks ja majandusliku stabiilsuse kõigutamiseks.

Põgenike ülekuulamisel on saadud andmeid, et nende hulgas on ka endiseid vietkongi sõdureid ja puhtaverelisi omaaegseid kommuniste, kes on pettunud punasest paradiisist ning tulevad kapitalistlikku maailma endile uut elujärge rajama.

Aasia Wall Street Journal'i andmetel kujuneb massiline põgenemine Vietnamist tõenäoliselt käesoleva sajandi suurimaks inimkonna tragöödiaks.

Kanadasse saabunud vietnami põgenikele oli suureks üllatuseks kui neile selgitati, et Kanada valitsus ei toonud neid Kagu-Aasia põgenikelaagreist Kanadasse ilma tasuta vaid nõuab nendelt transpordi kuludeks 750 dolarit, milline summa tuleb tasuda kolme aasta jooksul.

Põgenikud mainivad, et Kanada ametnikud ei selgitanud põgenikele nende kohustusi Kanadasse saabumisel ning nad kirjutasid alla lepingutele, mille sisu neile ei tõlgitud.

Maavärisemine Kalifornias

SAN FRANCISCO — Põhja-Kaliforniat tabas möödunud esmaspäeval tugevaim maavärisemine viimase 13 aasta jooksul. Maavärisemine oli nii tugev, et elektriliinid mitmel poolt katkesid ja pilvelõhkujad värisesid. Maavärisemise tugevust arvestati 5,9-le Richteri skaala järele. Surmaohvrite kohta puuduvad andmed, kuid mitu inimest toimetati südameatakkide tulemusena haiglatesse.

Itaalia sai uue valitsuse

ROOMA — Itaalias vannutati ametisse uus kolme partei koalitsioonivalitsus, kus peaministriks on Francesco Cossiga. Suurem osa 24-liikmelise valitsuse ministritest kuulub kristlik-demokraatliku partei koosseisu, kuid lisaks on seal ministreid sotsiaaldemokraatide ja liberaalide parteidest. Kommunistid on deklareerinud, et nad hääletavad vastu igale valitsusele kuhu ei kuulu kommuniste.

TARTU INSTITUUT
310 BLOOR ST. WEST
TORONTO, M5S 1W4
Sissekäik: Madison Avenue — Spadina jaam

LOENGUD:

Dr. Hain REBAS Göteborgist
Keskaegsed mereteed üle Läänemere
Valguspiltidega
kolmap., 15. aug. kell 7.30 õhtul

*

Estonia — Western Civilizations outpost
139 valguspilti ja helilint — selle hindamine õppevahendina
neljap., 16. aug. kell 7.30 õhtul

*

Dr. Taavo VIRKHAUS Duluth'ist
Kammermuusika Eestis
Näidised helilindilt
reedel, 17. aug. kell 7.30 õhtul

*

Dr. Heino SUSI Pennsylvaniast
Iseseisvusaeg Karl Ristikivi pilguga
pühap., 26. aug. kell 7.30 õhtul

*

Pr. Ellen VALDSAAR
Eesti rahvapillid
esmasp., 27. aug. kell 7.30 õhtul

*

Prof. Rein Taagepera Kaliforniast
Võisturelvastumise matemaatikast
teisip., 28. aug. kell 7.30 õhtul

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $32.—, poolaastas $18.— ja veerandaastas $9.50, kiripostiga aastas $53.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $35.—, poolaastas $19.— ja veerandaastas $10.50. Kiripostiga USA-s: aastas $58.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.50.

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $69.—, poolaastas $34.50 ja veerandaastas $18.—.

Aadressi muudatus 40 c. — Üksiknumbri hind 40 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Äkki on Valgesse Majja ilmunud lõvi.

Tallinna paviljon uutel alustel

Torontos tuli möödunud kolmapäeval toimunud organisatsioonide esindajate koosolekul arutusele rahvusvahelistel Karavani pidustustel esinevale Tallinna paviljonile organisatsioonilise seljataguse loomine, mis on eriti akuutseks muutunud seoses mitme paviljoni protestiga Karavani organiseeriva organisatsiooni juhi Leon Kossari tegevuse vastu. Mitme paviljoni juhid, eesotsas Tokio paviljoni juhtkonnaga, on jõudnud veendumusele, et Torontos suure pupulaarsuse võitnud rahvusvahelised pidustused, mis koosnevad etniliste gruppide eripaviljonidest oma mitmekülge kultuurilise palgega, on kujunenud nende pidustuste peaorganiseerija Leon Kossari eraettevõtteks, mille tegevuse, rahaliste sissetulekute ning aruannete kohta puuduvad erirahvuste paviljonidel vajalikud ülevaated.

See aktsioon Leon Kossari vastu oli ka selleks tõukejõuks, mille ajel noor seltskonnategelane Jaak Järve kutsus kokku Toronto eesti organisatsioonide esindajate koosoleku, et arutada põhjalikult puudusi Tallinna paviljoni organisatsioonis ja leida eestlaskonna seisukohta Leon Kossari vastu alustatud kriitika ja protestiaktsioonis. Nii kummaline kui see ka on, kuid Karavani Tallinna paviljon on seni töötanud ilma seljataguse organisatsioonita ning on 11 aasta kestel toime tulnud ainult üksikute inimeste, peamiselt Kalju Jõgi energilisel organiseerimisel. See süsteem on andnud Tallinna paviljoni organiseerimisel teatud paindlikkuse, kuid samal ajal on paviljonil puudunud oma kindel organisatsiooniline ja tugev seljatagune, mis eriti ilmnes käesoleval aastal Tallinna paviljoni korraldamisel, mil Karavani juhatusele ei registreeritud Tallinna paviljoni osavõttu õigel ajal ning noorem generatsioon eesotsas Jaak Järvega otsustas selle asemel kompensatsiooniks korraldada iseseivad eesti noorte pidustused Tallinna Festivali nimetuse all, mis õnnestusid suurepäraselt nii osavõtjate arvult, eeskavaliselt kui ka majanduslikult.

Kuid Tallinna Festivali korraldamine oli ainult ühekordne ja improviseeritud küsimuse lahendus ning äsjane seltskondlike organisatsioonide ja Karavani sõprade koosolek pidi sellele leidma permanetnse ja püsiva aluse. See lahendus leitigi koosolekul pärast pikemaid läbirääkimisi, kui Eestlaste Kesknõukogu Kanadas rahvuskultuurilise komisjoni esimees Avo Kittask teatas, et tema juhatusel töötav komisjon on valmis võtma Tallinna paviljoni korraldamist tulevikus enda õlgadele. Koosolek kinnitas selle ettepaneku ja seega tulevad kõik organisatsioonilised ja muud Tallinna paviljoniga seotud küsimused lahendamisele EKN-u rahvuskultuurilise komisjoni ja selle juurde moodustatud Tallinna paviljoni korraldamise komitee kaudu. Seda otsust tuleb eriti soojalt tervitada, kuna sellega on Tallinna paviljon saanud endale vajaliku seljataguse ning EKN-u rahvuskultuuriline komisjon, kelle tööpõld on seni olnud võrdlemisi kitsas ja määritlematu, on leidnud endale püsiva ja tänuväärse tegevusvälja, mis annab võimaluse koos meie kultuuriga tutvustada ka eesti rahva poliitilisi probleeme. Küsimuse lahendamist tuleb pidada eriti õnnestunuks veel põhjusel, et silmapaistva lauljana tuntud Avo Kittask on noorema generatsiooni esindaja, kellel on head kontaktid noorte gruppidega, mis võimaldab Tallinna paviljonis noorte osavõtul vajalik eeskavade ja esinemiste organiseerimist.

Kui koosolek asus Leon Kossari vastu suunatud aktsioonis ettevaatlikule ja tõrjuvale seisukohale, siis on see mõistetav. Kahtlemata ei saa meie kõigi Leon Kossari sammudega nõustuda, kuid praeguses olukorras ei ole mõtet Tallinna paviljoni Karavani suuremast paviljonide grupist eraldada ja kaasa minna üksikute rahulolematute paviljonide grupiga. Meie vajaksime siiski teatud selgust Karavani majanduslike operatsioonide kohta, kuna Karavani juhatus nõuab osavõtvatelt paviljonidelt liiga suuri summasid ning paviljonid peavad sageli võitlema suurte raskustega, kuidas ots-otsaga kokku tulla. Võibolla on seda võimalik teha Leon Kossariga eraviisiliselt kontakte võttes ja temale meie probleeme selgitades. Teiseks peaksime samme astuma ka selleks, et Tallinna paviljon saaks Kanada ajakirjanduses suurema tähelepanu osaliseks, kuna Tallinna paviljoni korraldamise üheks suureks mõtteks on meie rahvuskultuurile propaganda tegemine ning eestlaskonna tutvustamine laiematele hulkadele. Selle küsimuse lahendamine oleks EKN-u rahvuskultuurilise komisjoni tulevasele Karavani komiteele üheks tähtsamaks ülesandeks.

Stokholmis toimuva ESTO-80 tõttu jääb Tallinna paviljoni organiseerimine ja korraldamine tõenäoliselt eelolevaal aastal ära. Seda suuremad lootused on meil aga 1981. aasta Tallinna paviljonile, mille selja taga seisab nüüd kindel Toronto organisatsioonide esindajate poolt valitud vastutav organisatsioon.

K.A.

Pole rahul paavstiga

Katoliiklased Leedus pole rahul paavsti ida-poliitikaga. Põrandaaluses samizdatis on paavsti sellel alal korduvalt kritiseeritud:

— Meie ei mõista paavsti ida-poliitikat, eriti mitte N. Liidu osas. Me peame seda kahjulikuks kirikule mitmes mõttes...

Leedu katoliiklased leiavad, et paavst on olnud passiivne N. Liidu suhtes. Ta on liiga kergelt ja kritiseerimata leppinud praeguse olukorraga ja näib ootavat paremaid aegu. Vatikan ei tohiks usaldada vene patriarhhi.

Katoliiklased on kuulnud kuulujutte, et varsti määratakse ka Leedu osas kardinal. Nad avaldavad lootust, et siis määratakse mõni ustav usklik ja mitte mõni valitsuse käsilane, kes ei julge usu eest võidelda.

Nõukogude argielu peegeldus eesti kirjanduses

Väljavõtteid Eestis ilmunud uuematest kirjanduslikest teostest

Tõenäoliselt oleme kõik huvitatud sellest, kuidas elu Eestis praegu õigupoolest on. Küsitleme sealttulnuid ja sealkäinuid, loeme artikleid, püüame tabada tõde ridade vahelt, korjame killukese siit, teise sealt. Üsna hea võimaluse sealse argipäevaeluga tutvumiseks annavad kirjanduslikud teosed. See võib olla mitmeti õpetlik lugemine. Alljärgnevalt mõningaid muljeid, mis saadud viie hiljuti Nõukogude Eestis ilmunud raamatu põhjal. Raimond Kaugver, Keerdtrepp (1976), Arne Biin,, Tema kuninglik kõrgus (1979). Aino Pervik, Kaetud lauad (1979), Oskar Kruus, Juhusliku paari mäng (1979), Teet Kallas, Eiseni tänav (1979).

Inimtüübid, probleemid, motiivid, miljööd neis raamatuis korduvad, nii et lõpuks jääd uskuma — küllap elu Eestis on niisugune. Kadunud on ülipositiivsed „nõukogude inimesed", töörühmajad ja idealistid, kelle ainsaks sooviks on sotsialistlikku korda ülesehitada. Asemele on tulnud tavalised inimesed oma nõrkuste ja voorustega. Peategelased on enamasti noorepoolsed inimesed, kolmekümnendates aastates, tihtipeale kõrgharidusega. (Võib oletada, et autorid on samast killast).

Ka vormiliselt on need raamatud uudsed: üheski nendest ei arene tegevus kronoloogiliselt, algusest lõpuni, vaid kasutatakse tagasivaateid, hüpeldakse ajas ja ruumis. Aino Pervik (Kaetud lauad) kasutab igivana, juba Sofoklese poolt 2000 aastat tagasi tarvitatud võtet ja alustab lõpust; kusjuures tegevustik lugemise kestel lahi rullub.

Missugune on pilt argipäevast Eestis, eeskätt Tallinnas, mille raamatute põhjal saame?

KORTERIKRIIS näib olevat ikka valus punkt. Neist on juttu igas raamatus. Sihiks, tihti kättesaadamatuks, on kooperatiivkorter (kõrge sissemaksuga).

„Aga sina, klutt, aupärast pereisa, häh, sina oled argpüks, nahahoidja ja kooner... Sa ei lase oma kena naist vannitoa ja sooja vee ja prügishahti ja keskküttе ligi!..." (Kallas, lk. 41).

Kirjeldatakse mitmesuguseid kortereid, Eiseni tänava vanamoodsatest puumajadest, kus pimedas koridoris võtab vastu kassipissi hais, toalett on koridoris. köök pime (Kallas), kuni kolhoosi esinaise Helle Roometsa luksusliku elamiseni:

„Ta elas järve kaldale ehitatud kahekorruselises suure veranda ja rõduga villas. Emaga kahekesi... Sisustus oli kallis ja kvaliteetne. Läikiv lakk, pehmed ülepõrandavaibad, maani kardinad, kristall... Verandale avanevas suures toas oli kamin ja metsloomanahad. Erilise mulje jättis aga teisel korrusel asetsev magamistuba. See oli ülen heleroheline ja hõbehall. Põrandal oli kogu voodi ulatuses lai hõberebasenahkadest vaip..." (Pervik, lk. 154, 155).

JOOMINE on väga levinenud. Peetakse suuri ja ägedaid joominguid:

„... (Edgar)... hakkas ükshaaval pudeleid välja võtma ning iga istuja ette põrutama. Otse nina alla. Aeg küll, kuidas see käis — isale pudel, Atsile pudel. Vollile pudel, lollakalt jõllitavale Klaasenile pudel, Reinule pudel, endale pudel. Veel ühele otsis ta omanikku, siis lõi selle sõnatult keset lauda." (Kallas, lk. 117).

Igapeävast janu kustutada aitavad õllekioskid:

„Trollipeatuse poole kõmpides silmas ta väikest õllekioskit, mille ümber seisis grupiti paarkümmend meest... Rein Kasemaa laskis endale kaks kannu ääreni (iseteenindamine!), ostis tüki juustu ja jäi sinnasamasse tsinkleti äärde seisma. (Kallas, lk. 57).

Õlleputkadest on juttu edaspidigi seoses endiste tippsportlaste saatusega (üks nendest, endine Liidu meister võrkpallis, oli oma elu võtnud):

„... Neljakümneselt seisab ta õlleputka juures ja räägib omaealiste alkohoolikute ringis... Aga näe, need hallipäised poisid jõmavad meil Mustamäel õlleputkade juures ega saa tänase päevani hästi aru, mis nendega juhtunud on. Nende tippsportlaste lapsepõlv kestis liig kaua. Kolmekümnenda eluaastani vähemalt. Neid hoiti, hellitati, poputati, anti andeks, sõidutati mööda maailma, toideti erimenüü alusel. Nüüd pole neil elukutsetki..." (Kallas, lk. 181).

Juuakse väikesel viisil iga päev. Kohvikus käies tellitakse tingimata ka likööri või shampust; kes külla läheb, viib kaasa konjakit (armeenia konjak näib olevat hinnatuim), juuakse pargipinkidel ja töö juures. Ka naised, kino kassaruumis (Kruus) ja muuseumis (Pervik).

TUTVUSTE JA ALTKÄEMAKSU abil saab paljugi asju aetud. Rein, varustusosakonna juhataja, saab ülemuselt korralduse:

„Mina käsin sul selle aparatuuri muretseda! Nädala ajaga! On selge või?" (Biin, lk. 11).

Reinul õnnestubki vastav aparatuur Tallinnast hankida, aga selleks on vajalikud mitu käiku: 1) lillemüüjale shokolaadi, et saaks osta haruldase roosi, 2) kartoteeginäitsikule alpikannid, et pääseks andmetele ligi, 3) roos ja lõunasöök naissoost osakonnajuhatajale, kes on abielus ministri asetäitjaga; viimaselt saab vajaliku allkirja; lõpuks veel laohoidjale 50 rubla.

Tutvused on olulised isegi kinopileti hankimisel:

„Isiklike tuttavate jaoks oli aga piletimüüjatel oma märguandmisviis: luukide alt lükati sisse mõni lapik ese. Leskproua Hõraku tuttavad kasutasid nööpe, Nora laskis oma seltskonnal esitada tavalisi metallmünte... Vastutuleku eest tuttavatele võis nende poodidest osta välismaa kingi ja linnulihakonserve, uudse mustriga kleidiriiet ja lahustuvat kohvi." (Kruus, lk. 92—94).

Iha materiaalsete hüvede järgi on suur. Autod (kasutatakse sõna „masinad") ja nende mudelid on väga tähtsad. Zhiguli Luksi (Fiat-tüüp) omanikel on nähtavasti kõrgeim staatus. Ka TV-aparaatide (televiisorite, telerite, telekate) mudelid on olulised. Suvimaja... Märkimisväärt on, et ka teatud raamatute omandamine tõstab staatust (näit. Eesti Kunsti Ajalugu).

„Sihukesed naise, need prouad, mõtles Rein Kasemaa, neil kohe peab kõik olema. Kõik, mis parajasti kõige parem, moodsam, haruldasem. Korter, töökoht, ninaesine (teler?), mees, Wiedemanni sõnaraamat..." (Kallas, lk. 54).

„Ah, tüdrukud," ohkas Meeri, „Te ei tea, mul on nii kuradi kangesti raha vaja. Kaua ma selle vana kolu peal kiratsen! Ja riided peab ka selga saama! On tarvis lõpuks inimese moodi elama hakata!" Viff noogutas pead. „Kellel ei ole raha vaja," ütles ta. „Möödunud nädalal müüdi jälle vahvaid saapaid. Mu naabritüdrukud olid saanud, muidugi leti alt. Pruunid pika ja pehme säärega Jugoslaavi saapad!" (Pervik, lk. 137).

„Eile samal ajal ei küsinud parim naine, keda tean, minult televiisorit, ei autot, ei suvilat." (Biin, lk. 45).

TEENINDAMINE jätab soovida. Näiteks taksojuhi kõnelus kundega:

„Kui palju ma... võlgnen?" — „Vaadake taksomeetrit." vastas Joonas järsult. „Noh, aga see seisak ja... Ma ju ütlesin, et ma..." — „Numbreid tunnete?" küsis Joonas endisel toonil (Kaugver, lk. 40).

Et „Viru" hotellis kohalikke elanikke heameelega ei nähta, leiab kinnitust.

„Tal oli natuke kõhe ja alandlik tunne... Kus on kirja pandud, et elupõline tallinlane ei tohi oma

(Järg lk. 7)

Kommentaarid

N. Liidus on kujunenud alkoholi tarvitamine tohutuks sotsiaalseks probleemiks, mis on ajanud hävitavaid juuri ka vene okupatsiooni alla kuuluvas Eestis. Okupeeritud Eesti ajalehed kubisevad sõnumitest, kus joomise tagajärjel tekib suuri liiklusõnnetusi, kus inimesed ei ole enam võimelised korralikult tööl käima ning kus alkoholi liigse tarvitamise tulemusena tekivad rasked perekonnadraamad.

Joomisele juhtis oma äsjases Tallinnas peetud programmikõnes erilist tähelepanu ka Eestimaa Kommunistliku Partei peasekretär ja Moskva asevalitseja Karl Vaino, kes kinnitas paatoslikult, et ikka ei ole veel välja juuritud selline suur pahe nagu joomine. „Teatavasti pannakse sel pinnal toime enamik kuritegusid, sealhulgas põhiline hulk huligaansusi tööluuse ja liiklusõnnetusi", ütles kõneleja ja jatkas: „Joomise vastu peetava võitluse raskuskese peab olema töökollektiivis. Alkoholismi põdevaid inimesi tuleb efektiivsemalt ravida ja laiendada vastavate raviasutuste võrku. Joomise vastu peetavas võitluses on oluline suurendada selleks rahvasaadikute nõukogude juurde loodud komisjonide, samuti siseasjade organite ja tervishoiuorganite, seltsimehelike kohtute, rahvamalevate, õiguskorra tugipunktide, maja- ja tänavakomiteede, ühe sõnaga kogu üldsuse osa."

Partei peamees jättis aga ütlemata alkoholi tarvitamise levimise kõige tähtsama põhjuse — partei ja kommunistliku valitsuse soosiva hoiaku alkoholi igasse majja ja iga inimese käehaarde kaugusele viimisel. Seda küsimust selgitab eriti põhjalikult N. Liidust vabasse maailma põgenenud Vassili Sosnovski, kelle kasutuses on vene alkoholismi probleemi kohta huvitavaid andmeid. Nii valmistatakse N. Liidus kartulitest igal aastal 5,6 miljardit liitrit piiritust. See müüakse kodanikele 45 miljardi rubla eest. Suurem osa müügihinnast on riigile puhas võit. Riigi eelarvest kaetakse umbes üks kuuendik alkoholi müügist saadud sissetulekutest. Iga töötaja kasutab umbes 20 protsenti oma sissetulekust vodka ja muude viinade ostmiseks, millele tuleb veel juurde õlu ja vein.

Räägitakse, et Eestis on mitmel pool tekkinud isegi olukord, kus maa keskustes maksetakse viinapoest kooliõpetajatele otseselt palkasid ja kui viinast sissetulekuid ei ole, siis jäävad õpetajad ilma palgata. Partei peasekretäri esmajärguliseks ülesandeks oleks olnud tähelepanu juhtida sellele Moskva poolt Eestisse toodud kuratlikule süsteemile, mis uputab eesti rahva alkoholimerre ja paneb ka need viina jooma, kes seda juua ei taha.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

11. ja 12. aug. dr. A. Mae, tel. 493-7231.

18. ja 19. aug. dr. M. Leesment, tel. 481-6834.

Leedulaste kultuuriauhinnad

NEW YORK — Leedulastel tegutseb USA-s kultuurfond, missugune andis selleks laekunud summadest hiljuti välja kolm auhinda.

Kunsti alal anti selleaastane auhind kujur Helen Kepalaitele.

Muusika alal oli zhürii otsustanud auhinnata helilcomingu eest Vitautas Smetonat, Leedu end. presidendi Smetona pojapoega.

Kirjandusalane auhind määrati leedu vanemapõlve luuletajale, 76 a. Stasis Santvarasele.

Kõik auhinnad olid 1000-dollarilised.

H. KIRIK Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Soomepoisid austasid langenuid Helsingis

Pärjapanekud Malmi kalmistul ja soome vabatahtlike mälestussambale

STOKHOLM (EPL) — Neljapäeval, 5. juulil oli üle 50 inimese kogunenud Helsingisse Malmi kalmistule, et austada 35 aastat tagasi langenud eesti vabatahtlike — soomepoiste — mälestust. Kohale oli sõitnud grupp soomepoisse, arvult 16, Rootsist ning osavõtjate seas võis näha mitmeid tuntud Eesti sõpru soomlaste hulgast. JR-200 liikmete seas olid juhatuse liikmed Väino Esken, Ilmar Laan, Rein Puusepp, Erich Kimber, soomepoiste legendaarne juht Karl Talpak jt.

Eesti sangarihaudade alale püstitatud mälestuskivi juures toimus lühike mälestusakt. JR 200 Sõprusühingu ja Soomepoiste Mälestusfondi esindajate poolt asetati mälestuskivi jalale loorberipärg langenud eesti vabatahtlike mälestuseks kõikide elusolevate soomepoiste nimel.

Pärja sini-must-valgetel lintidel oli JR 200 juhtlause.

JR 200 Sõprusühingu esimees Väino Esken andis oma eesti- ja soomekeeses sõnavõtus kokkuvõtliku tausta sellele mälestusaktile. Ta märkis muu seas, et otseselt andsid oma elu meie vennasrahva vabaduse eest üle 200 eestlase. Neist on Malmi kalmistule maetud 95 meest. Kõik need langenud maksid samaaegselt Eesti auvõla selle ohvri eest, mille andsid soome vabatahtlikud 25 aastat varem Eesti Vabadussõjas.

Kõneleja toonitas, et soomepoiste eesmärk oli kaugemale ulatuv: Nad võitlesid ja langesid eesmärgi eest, milleks oli taastada vaba, rippumatu ja demokraatlik Eesti vabade rahvaste peres. See oli ju kõikide Eesti üksustes võitlejate eesmärgiks.

Väino Esken jätkas: Malmi kalmistul, hõimumaa mullas, puhkavad helsingilastest ja ingeri ning idakarjala hõimusõduritest relvavendade kõrval need eesti poisid, kes langesid Rajajõel, Jalkalas, raskes tõrje- ja viivituslahingutes 1944 suvel Karjala Kannasel, Viiburi lähistel ja Vuoksel.

Samas puhkab ka eestlastest mereväelasi, kes andsid oma elu laevadel või rannakaitseüksustes Viiburilahe saarestikus.

Eesti Vabadussõjas langenud soome vabatahtlike mälestussammas Helsingis.

Samaaegselt mälestame ka neid, kes 35 aastat tagasi jäid lahinguväljale või keda matsid Soomelahe lained. Mälestame neid eestlastest kaugluuremehi, kes langesid Ida-Karjala laanes. Mälestame kõiki neid, kes leidsid viimse puhkepaiga teistel Soome sangarikalmistutel.

Me mõtleme harduses kõikidele soomepoistele-relvavendadele, kes langesid 1944 sügisel kodumaal, püüdes koos teiste eesti rahvuslike üksustega tõrjuda sissetungivat vaenlast. Meenutagem neid sadasid soomepoisse, kes jätsid oma elu eesti vabaduse kaitsel Tartu all, Tallinna lähistel ja mujal kodumaa pinnal.

Meenutagem neid, kes langesid metsavendadena ning hukkusid põgenemisel või vangilaagrites.

Kõneleja lõpetas: „Me austame kõikide langenud relvavendadesoomepoiste mälestust. Säiligu mälestus neist tulevastele põlvedele: Nad andsid oma elu vennasrahvaste vabaduse eest ja Eesti tuleviku pandiks."

Mälestusakti raamistasid kaks laulu ühte soome meeskoori kuuluvalt topeltkvartetilt: See laulis alguses eesti keeles Miina Härma „Meeste laulu" (Juhan Liivi sõnadele) ja lõpetas Heikki Klemetti seatud tuntud lauluga „Oi kallis Suomenmaa".

Vahetult pärast pärjapanekut Malmi kalmistul asetasid soomepoisid pärja ka Helsingi südalinnas Vana Kiriku pargis asuvale soome vabatahtlike mälestussambale,

sellega austades nende soome vabatahtlikute mälestust, kes andsid oma elu Eesti Vabadussõjas 60 aastat tagasi.

GM REIN KOPPEL
CHEVROLET • OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

Puhkpillikvintett Eestist sai kiita

HELSINGI (EPL) — Puhkpillikvintett „Tamm" Tallinnast esines hiljuti Helsingis ja sai hea arvustuse osaliseks. Helsingin Sanomate arvustaja Seppo Heikinheimo kirjutas muuseas järgmist:

„Hea näite Eesti kõrgest muusikakultuurist pakkus puhkpillikvintett „Tamm" Tallinnast, milline andis kontserdi Helsingi muusikapidustuste suvekontsertide sarjas rüütelkonna majas.

Kontserdi jooksul selgus, et kvinteti kõik liikmed olid kõrgel elukutselisel tasemel ja et ansambli flöödimängija Samuel Saulus tõuseb ka solistina rahvusvahelisse tippklassi.

Tallinlaste poolt pakutud kava ei olnud päriselt nii ühtlane kui võinuks soovida: kaasas oli palju niisuguseid „musikantseid" helitöid, millest puhkpilliansamblite kavad on, tõsi küll, suurelt osalt kokku pandud.

Kontserdi avasid Eino Tambergi kvintett ja Hindemithi Kleine Kammermusik op. 24 nr. 2. Mõlemad selles kategoorias võrdlemisi huvitavad teosed, kuid Jaan Räätsi sekstett klaverile ja puhkpillidele paljastas kompetentse pinna alt kaks tõsist puudust: heliloojal ei ole musikaalseid ideesid ega stiilitunnet. Olen harva kuulnud nii segast kokteili erinevates stiilides juppidest kui selles teoses.

Teisel poolajal teoste tase tõusis. Prokofjevi flöödisonaat tõusis terve õhtu pärliks ja Arvo Pärdi kvintettino osutus tõesti isikupäraseks loominguks, kuigi on juba 15 aastat vana."

ER

Usuteadusliku Instituudi õpilastel tuleb anda eksamid

Usuteadusliku Instituudi õpilaste ringkonnast teatatakse meile, et instituudi teise kursuse loengute lõpetamine ei tähendanud veel seda, et kursustest osavõtjad on instituudi lõpetanud. Mainitakse, et hiljem tulevad veel eksamid ja kursustest osavõtjad peavad kirjutama kirjatöid. Alles pärast seda selguvad kursuse tegelikud lõpetajad.

The Provincial loterii võidud

29. juulil toimunud Provincial loterii loosimisel langesid viis ühemiljonidollarilist peavõitu pileteile nr. 8150658, nr. 6587834, nr. 7994870, nr. 4760312 ja nr. 2116308.

Rootsis ilmuva sündikalistide lehe „Arbetaren" toimetajaks on alates 1968. a. Ahto Uisk, kes hiljuti külastas Soomet. Ahto Uisk sündis Saaremaal, Kihelkonnal, enne II maailmasõda. Ta külastas mõned aastad tagasi USA-d, viibides ka E. Majas.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Tõe varjamiseks ja maskeerimiseks räägib Karl Vaino oma kõnedes aga naeruväärset juttu töökollektiividest, komisjonidest ja majakomiteedest, kelledel ei ole mingisuguseid võimupiire alkoholi müügi pidurdamiseks.

o

Euroopa poliitilised vaatlejad ja ajalehtede kommentaatorid on ühisel arvamisel, et Lääne-Saksamaa läheb oma 30-ne aastase ajaloo vältel vastu kõige pinevamale ja ägedamale valimisvõitlusele. Järgmisel aastal toimuvatel liiduparlamendivalimistel panevad rinnad kokku kaks tugevat vastast — sotsiaaldemokraatliku partei juht ja praegune kantsler Helmut Schmidt ning opositsioonis oleva kristlik-demokraatliku partei juht Franz Josef Strauss, keda peetakse Lääne-Saksamaa värvikiillasemaks poliitikuks ning kindlate põhimõtetega antikommunistiks.

Lääne-Saksamaal ei ole see mingiks saladuseks, et 60-aastane Schmidt peab 63-aastast Straussi endale palju kardetavamaks vastaseks kui kristlik-demokraatliku partei endist juhti Helmut Kohli, keda Schmidt eelmistel valimistel napilt lõi. Straussil on kindlat kätt, löögivalmidust ja intellektuaalset briljantsust, milliste omadustega on varustatud ainult üksikud poliitikud. Kuid Schmidti kasutuses on samuti rasked kahurid, mis võivad Straussile kujuneda suureks komistuskiviks. Nii ei kahtle keegi selles, et Schmidt on Konrad Adenaueri kõrval Lääne-Saksamaa kõige populaarsemaks poliitikuks ning tema nimi on jäänud puhtaks igasugustest skandaalidest ja spionaazhiafääridest, mis jätsid tumeda varju tema eelkäija Willy Brandti nimele.

Kuna valimislahing toimub järgmisel aastal, siis ei oska keegi veel ennustada, milliste argumentidega Strauss oma vastast ründama hakkab. Kahtlemata kerkib aga päevakorrale ka Willy Brandti poolt alustatud Ostpolitik, mille raamides loodi sõbralikud suhted kommunistlike idariikidega ning arendati punase Ida-Saksamaaga sidemeid, mille raamides Ida-Saksamaale on maksetud küsitava väärtusega tehingute eest sadu miljoneid markasid. Lääne-Saksamaa valimised peavad paljude poliitiliste teoreetikute arvates järjekordselt kinnituse andma, et valijate hoiak kogu maailmas on hakanud viimaste kuude jooksul nihkuma tunduvalt paremale, senisest konservatiivsemale joonele. Elame — näeme!

AMI

Eestlaste suur panus Ikestatud Rahvaste Päevale San Franciscos

Mag. H. Jõgis rääkis 2000-dele kuulajale

SAN FRANCISCO (VE) — Pühapäeval, 29. juulil tähistati siin 20-nendat Ikestatud Rahvaste Päeva, mille korraldajateks olid poolakad. Eestlaste organiseerijateks osutusid kohapealse EVÜ esimees Uno Veideman ja SFES esimees Peeter Grüner. San Francisco Ikestatud Rahvaste Organisatsiooni neljateistkümnest rahvusest olid eestlased esindatud kõige arvukamalt autorongkäigus ja eestlased andsid ka peakõneleja.

Ikestatud Rahvaste Päev algas autorongkäiguga läbi San Francisco kesklinna, kus võis näha kolme suurt sini-must-valget lippu taas lehvimas selle suurlinna peatänavail. Rongkäik peatus City Hall'i juures. Peasissekäigu treppidel toimus kõnekoosolek. Hoogsa ja ülimalt otsekohese sõnavõtuga esines ettevõtte peakorraldaja Zdzislaw Zakrzewski. Kohal oli ka NBC-TV meeskond. Seda mitukümmend minuti vändatud filmi ei ole aga TV-s näidatud.

Kuid sama NBC-TV näitas samal päeval väga soojade kommentaaridega Moskvas toimunud Spartakiaadi avatseremooniat kui rahvaste sõpruse manifestatsiooni.

Nähtavasti väiksemad vennad otsustasid välja tulla, kuna pressile saadetud teates ilmnes nii paljude rahvuste nimesid, kuid juhtivad isikud panid saatele peale oma veto.

City Hallist siirdluti Golden Gate Parki, kus toimus päevakohane kontsert San Francisco linna 40-liikmelise orkestri kaastevusel. Esitati ukraina, poola, ungari, armeena ja sloveeni muusikat. Esines poolakate rahvatantsurühm kuue paariga. Teadustajaks oli hea esinemisega leedulane Romas Tervidys.

Kontserdi ja Ikestatud Rahvaste Päeva peakõne tuli mag. Heino Jõgiselt, keda kuulas ümarguselt 2000 ameeriklast.

Esimene osa kõnest käsitas üldiseid mõtteid ühenduses Ikestatud Rahvaste probleemidega. Siis esitas kõneleja kolm punkti, mida meie saaks teha nende heaks, kes otsivad teed vabadusele. Need on:

1. Ole informeeritud ja võta ühendust organisatsioonidega, kes töötavad nende probleemidega. 2. Jaga oma informatsiooni teistega. Kirjuta lugejakirju, paku informatsiooni klubidele, kutseühingutele j.t. organisatsioonidele. 3. Väljenda oma arvamusi rahvaesindajatele märgukirjadega. Mag. H. Jõgis ütles, et USA armastus vabaduse ja õiglase valitsuse rakendamiseks on olnud eeskujuks ja inspiratsiooniks teistele. Sellepärast igale vabadust taotlevale maale on tähtis, et Ameerika oleks nende poolt, vabaduse poolt. Vastutasuks nende pürgimused toetavad Ameerika sihte nagu oleks need meie liitlased. See on lootus, mis võimaldab neil üleelada kannatusi. Kui kaoks see, siis kaotab oma moraalse võimu ka USA.

„Aidake meid, et meil ei oleks tulevikus vaja pidada Ikestatud Rahvaste Päevi, vaid selle asemel juubeldada üheskoos Vabaduse Päevadel", lõpetas kõneleja.

Kõne ajal agarad rahvarõivas eesti neiud ja Leo Keerberg jagasid üle tuhande nägusa Eestit tutvustava voldiku ameeriklasest kontserdi jälgijatele. Voldik oli äsja saabunud Los Angelesist, Eesti Organisatsioonide Liit Lääneranniku „trükikojast". Ükski teine rahvas ei kasutanud võimalust enda tutvustamiseks sel viisil.

Oli enesetunnet ülendav jalutada sadade ameeriklasest kontserdipubliku hulgas ja näha linna poolt trükitud valge kavalehe kõrval nende käes sinist voldikut pealkirjaga ESTONIA.

Golden Gate Pargi pühapäevase kontserdi kuulajaskond vaheldub. Ühed tulevad — teised lähevad. Kui peakõnelejat kuulas 2000, siis Ikestatud Rahvaste Päeva kontserdilt läbikäijaid oli vähemalt 5000. See oli foorum Eesti tutvustamiseks. Eestlased on seda kasutanud kahel korral ja viinud Lääneranniku Eesti Päevade laulupeo (1959 ja 1967) ameeriklaste ette.

ARNO BENDER

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Ilmus nr. 105 — SUVI
riinu
Müügil „Vaba Eestlase" talituses
Üksiknumber $1.50
Aastatellimine 1979. a. $6.00

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$32.—	$35.—
Poolaastas	$18.—	$19.—
Veerandaastas	$ 9.50	$10.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$53.—	$58.—
Poolaastas	$28.—	$30.—
Veerandaastas	$15.—	$16.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $69,—, poolaastas $34.50, veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 40 centi. Üksiknumbri hind 40 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." .....
197 .... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....

HEAD KAUAAEGSET SÕPRA

ERICH ASER'it

leinavad

RIINA ja RUDOLF LIPP

KURBUSES MÄLESTAB OMA VILISTLAST

ERICH ASER'it

sündinud 4. aprillil 1906
surnud 7. augustil 1979

U.S. LIIVIKA KOONDIS KANADAS

SURMA LÄBI LAHKUNUD HEAD TUTTAVAT

THEODOR OLUPER'i

mälestavad kurbuses

Puhka rahus! ENDLA ja ENDEL

HEAD PEREKONNASÕPRA

THEODOR OLUPER'i

mälestab kurbuses

EVA PÜSS

Minu suurim südamlik tänu kõigile, kes minu kalli abikaasa

THEODOR'i

viimsele teekonnale saatmisest nii hulgaliselt osa võtsid.

Südamlik tänu praost Oskar Puhm'ile sügava kõne ja abi eest. Samuti tänan kõiki sõpru ja tuttavaid järelhüüete, ajalehtedes mälestamiste ja kaunite lillede eest, milledega tema viimast aset ehiti.

ALVINE OLUPER

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ☎ 489-8802

4812 YONGE STREET 221-1159
(Sheppardi lähedal)
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja tüllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 12. augustil kell 11 hommikul.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 26. augustil kell 11 hommikul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID suvekuudel neljapäeviti kl. 6—8 õhtul. Telefoni teel: 483-4103, 483-5847 ja 1-355-2777.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill,
Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Pühapäeval, 12. augustil kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb H. Söderholm. Issanda surma mälestamine.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853.
kantseleis, telefon 921-9417.

JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 12. aug. kell 5 p.l.

VABAÕHU JUMALATEENISTUS SIMCOE KALDAL, perekond A. Randsalu juures on pühapäeval, 19. augustil kell 12 päeval. Jumalateenistusele järgneb einetamine. A. Randsalu kodu asub Oro tee 9 juures. Septembrikuust alates jätkuvad jumalateenistused 1., 3. ja 5-dal pühapäeval kell 1.30. Esimene septembrikuu jumalateenistus on 2. sept. kell 1.30.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
362 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 12. aug. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad A. Ehasoo ja jutl. E. Saraoja. Issanda surma mälestamine.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik,
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478.

Pühap., 12. aug. kell 10.00 homm. JUMALATEENISTUS Jõekäärul koos lastekodu kasvandikega, laululehed.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on teisipäeviti kell 6—7.30 õpetaja kodus. Muul ajal kokkuleppel.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 12. aug. kell 11.00 homm. JUMALATEENISTUS. Issanda surma mälestamine, kõneleb K. Raid, solist S. Martin, külalised.

Kell 6.00 õ. KUULUTUSKOOSOLEK, K. Vaikla Montrealist, U. Reebs Austraaliast.

Laup., 11. aug. kell 4.00 p.l. VABAÕHU - JUMALATEENISTUS Oro Beachis, Ruut'i suvila õuel (Concession 13).

OOTAMATU SURMA LÄBI LAHKUNUD

ÜLEMDIAKON

ALEKSANDER VALM'i

mälestavad

TORONTO AP. ÕIGEUSU KOGUDUSE NÕUKOGU, JUHATUS ja VAIMULIKUD

Kanada soomlaste sõjaveteranide päev

Soomlased tähistasid saatusraskete aastate algamise 40. aastapäeva

Möödunud nädalalõpul Torontos toimunud Soome suurpidustuste ajal toimus ametlikult iseseisva üritusena pidustuste neljandal päeval Kanada-soomlaste veteranide päev. See peeti soomlaste Agricola kiriku õuel oleva monumendi juures ja järgnevalt kirikus. Osavõtjaid oli rohkesti, relvakaaslasi nii mitmest kohast Kanadast kui ka Ameerika Ühendriikidest, mõningal määral oli osavõtjate hulgas ka eesti vabatahtlikest sõjaveterane. Kaastegevad olid Soome noortekoor „Candomino" ja Rajala laste puhkpilliorkester Kuopiost.

Programm algas esmaspäeva hommikul monumendi juures lippude heiskamisega, kus Soome lipulaulu laulis noortekoor „Candomino", soome relvavennaklubid Torontos ja Montrealis asetasid monumendile pärjad. Toronto Soome segakoor laulis ja pastor dr. R. Hepolehto ütles mälestussõnad ja palve.

Ta tõi soomlaste sõjalise rinde ja rinnet varustava kodurinde kõrval esile ka usulise rinde, mida soome rahvas oma palvetega tugeva hoidis.

Järgnes aktuslik kava, mis peeti kirikus. See algas lippude sissetoomisega. Toronto Relvavennaklubi esimees Y. Tapanainen ütles tervitussõnad, mainides, et sel aastal täitub 40 aastat Soome võitluste algusest. Soome rahvas ja riik ei saanud venelaste nõudeile alistuda, jäi ainult üks võimalus — oma maad kaitsta, kuigi see tõi suuri raskusi tohutu ülevõimu vastu võideldes. 30. nov. oli sõja esimene ajalooline hommik. Need ajad on soomlastel veel hästi meeles, kus mehed ja naised pidid kaitsma riigi iseseisvust ja vabadust, sest rahvuslik vabadus on hinnalisim varandus.

Vaikse leinaseisakuga mälestati neid, kes oma elu on andnud kodumaa eest.

Ta kirjeldas veel Soome Sõjaveteranide Liidu organiseerimist sõjajärgseil aastail, kuhu kuulub praegu 200.000 meest ja naist. Torontos asutati oma sõjaveteranide organisatsioon 1971. aastal, kes muuhulgas on tegutsenud ka sõjainvaliidide abistamisega.

Tervituse Soomest tõi Ilmajõe kihelkonna kirikuõpetaja K. Hirvonen, kes ise koolipoisina võttis osa Talvesõjast. Ta meenutas päeva, kui kuulis rahu saabumisest, kuid see uudis ei toonud talle rõõmu, kuna suured põgenike- ja haavatuterongid liikusid idast läände. Ta kõneles loo noorest surevast sõdurist, kes laskis kirjutada emale viimse tervituse ja laskis kirja lõppu panna sõnad: „Jehoova on mu karjane, ei mul pole millestki puudu".

Noortekoor „Candomino" laulis „Meie sünnimaa", Soome konsul Lahti tõi tervituse Soome valitsuselt, öeldes et sõjaveteranide teenete tõttu võivad soomlased olla vabad omal maal. Kunstnik J. Uuotti deklameeris valiku soome sõjaluuletaja Yrjö rindeluuletusi, Toronto Soome Segakoor laulis „Isamaa näod" ja järgnevas aktusekõnes E. Kuutti Montrealist vaatles lühidalt Soome Talvesõja algseid sündmusi 40 aastat tagasi, mistõttu sõjaveteranide päeva tähistamine tänavu on eriti sobiv.

Ta arutles sõja mõtete ümber, öeldes, et see lähendab inimesi üksteisele rindeolukorras, mis ongi tekitanud relvavendluse.

Pärast kõnet Rajaja puhkpilliorkester, koorid ja rahvas laulis koos „Karjalaste laulu", kuna orkester andis lisapalaks veel „Sinivalge marsi".

Lõpusõnad ütles Agricola kiriku pastor L. Lurvey, kes ameerika soomlasena oli tegev Soome abistamisaktsioonides. Ta ütles lõpuks, et tänane päev näitab, et kaheksa aastat tagasi organiseeritud veteranide klubi töö on edasi läinud ja suutnud organiseerida ka sellise rahvusliku suurpäeva.

Aktuse lõppedes oli keskpäev ja kõigile soovijaile pakuti veterani lõunasöögiks hernesuppi. Kanada-soomlaste esimene sõjaveteranide päev oli kaasahaaravalt soojasisuline ja tunnetetihe.

Karavani Tallinna . . .

(Algus lk. 1)

Ta mainis ka, et Kossar vallandas Karavani büroost kõik eestlannad kättemaksuks selle eest, et eestlased ei liitunud käesoleval aastal Karavaniga ja korraldasid selle asemel iseseisva Tallinn Festivali.

Järgnevalt võtsid sõna A. Niitenberg, T. Tõsine, L. Leivat, E. Soomet, aupeakonsul I. Heinsoo, A. Kittask, Mall Puhm, H. Kivi ja E. Kiilaspea. Sõnavõttudest kostis põhiliselt läbi joon, et meie peaksime rahulolematute paviljonide grupiga liitumisel olema ettevaatlikud ja ühinema suurema ja tugevama grupiga, kuna Karavanist osavõtt on meile tähtis rahvuspoliitilisest kui ka rahvuskultuurilisest seisukohast lähtudes. A. Kittask tõstis isegi üles küsimuse, kas meil ei oleks mõtet korraldada Karavani taolised pidustused koos teiste Balti riikidega.

Jaak Järve toonitas eriti, et Tallinna paviljoni taga peaks olema üks eesti organisatsioon, kuna Eestlaste Kesknõukogu Kanadas, Eesti Liit Kanadas ja Toronto Eesti Selts on seni olnud Karavani korraldamisel passiivsed.

E. Kiilaspea tegi ettepaneku, et Karavani Tallinna paviljoni katusorganisatsiooniks võiks olla Toronto Eesti Selts. Seltsi esimees V. Poolsaar lubas kõigiti Tallinna paviljoni tegevusele kaasa aidata ja arvas, et seda küsimust võiks käsitada setsi peakoosolekul mis toimub oktoobris. Sõna võtsid veel H. Jõe, Margot Nortmaa ja A. Kittask. Viimane selgitas, miks käesoleval aastal Karavani raamides Tallinna paviljoni ei korraldatud ja selle asemel organiseeriti Tallinna Festival. Paviljon Karavani raamides jäi ära sel lihtsal põhjusel, et eestlased jäid hiljaks oma registreerimisega. Kõneleja, kes on Eestlaste Kesknõukogu Kanadas rahvuskultuurilise komisjoni esimees, mainis,

et EKN on valmis võtma enda õlgadele Tallinna paviljoni korraldamise, moodustades selleks vastava komisjoni.

Järgnesid veel sõnavõtud Eesti Maja esimehelt N. Valgelt, V. Mandralt, Ewi Tarkuselt ja teistelt, mis puudutasid Tallinna paviljoni majanduslikke probleeme ja Tallinna paviljoni korraldamise võimalusi eeloleval suvel. Üldiselt leiti, et 1980. aastal on võimatu Tallinna paviljoni korraldada ESTO-80 pärast. Lõpuks kinnitas koosolek ettepaneku, mille kohaselt Karavani Tallinna paviljoni aktiivseks katteorganisatsiooniks jääb Eestlaste Kesknõukogu Kanadas rahvuskultuuriline komisjon ning ühtlasi anti uuele katteorganisatsioonile soovitus, et ta ei läheks kaasa nende paviljonidega, kes on alustanud aktiivset rünnakut Karavani peakorraldaja Leon Kossari vastu.

FINN-AUTO

Teen kõiki mehaanilisi parandusi (mitte keretöid)

3328 Danforth Ave. Tel. 691-9553

RISTO SAARENVIRTA

ESTO MUTUAL FUND, LTD.

Aktsia hind 4. augustil $8.91

145 King St. W., Room 1900
Toronto, Ont. M5H 1J8.

Telefon päeval 364-1131
õhtul 925-6812

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS

Annetused ja testamendipärandused on tulumaksuvabad. Annetaja soovid täidetakse.

958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 12. aug. kell 6 õ. JUMALATEENISTUS.

Suvekuudel õpetaja kõnetunnid kokkuleppel.

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Ingemar Korjuse triumfiaasta

Kanada lavaliste kunstide ajakiri „Performing Arts in Canada" (nr. 2 — 1979) avaldas rubriigis „Music — what's going on" liihema ülevaate „A winning year for Ingemar Korjus" (I. Korjuse võiduaasta) koos laulja naerulise fotoga.

Artiklis öeldakse, et möödunud hooaeg oli olnud uus triumfiaasta Toronto bass-bariton Ingemar Korjuse karjäärile. Tänavu juunis tuli Korjusel laulda Aldeburgh Festivalil Gremini osa Tshaikovski ooperis „Eugene Onegin", kus orkestrijuhiks oli Mstislav Rostropovich.

Möödunud aasta septembris sai Korjus esimese kanadalasena International Vocalists' Competition'il Hollandis, Hertogenboschis esimese auhinna üle saja laulja hulgast. Võistlusel tuli esitada läbilõige muusikaperioodidest ja stiilidest, kaasaarvatud oratoorium ja liederid.

Ühel päeval kui Korjus oli oma medali ja auhinnaraha Hollandis tasku pannud, läks ta Müncheni, et osa võtta sealsest 27. International Music Competition'ist. Võisteldes mõlemas, nii kontserdi kui ooperi kategoorias, Korjus võitis teise auhinna meeste laulmises, kusjuures esimest auhinda ei antudki välja. Kuid seekord võitis ta veelgi rohkem kui raha. Kui ta valmistas ette viimaseks laulmiseks, kutsuti Korjus Düsseldorfi ooperisse. Seal pärast nelja aaria laulmist pakuti talle kaheaastane leping, mis algab käesolevast augustikuust.

Korjus sõitis värske abielumehena juba kevadel Saksamaale. Peatselt võime kuulda uudiseid ta esinemisest Düsseldorfi ooperilaval.

Soomlaste suurpidustus Torontos

Kolm päeva spordivõistlusi, lavastusi ja kontserte

Möödunud pikal nädalalõpul toimus Torontos Soome-Kanada 40-ndad suurpidustused, mida on aastate jooksul peetud suuremais soomlaste keskusis. Pidustus algas juba reedel pesapalli ja võrkpallivõistlustega ning avatantsuga. Kuigi päevad olid linnas viibimiseks väga kuumad, oli osavõtjaid küllaltki rohkesti, mitmelt poolt Kanadast ja ka Ameerika Ühendriikidest. Suureks tõmbenumbriks olid aga „Candomino" noortekoor Espoost ja Rajala puhkpilliorkester Kuopiost, kokku ligemale 90 noort.

Laupäeval algasid juba varakult Soome-Kanada kergejõustiku meistrivõistlused Birchmounti staadionil. Birchmount Park Collegiate Institute koolihooned olidki soomlastele varutud, seal toimusid näitused, oli toitlustamine ja peeti ka Kanada Soomlaste Liidu aastapeakoosolek. Laskevõistused aga toimusid Udoras asuvas soomlaste lasketiirul.

Laupäeva pealelõunal oli staadionil vabaõhulavastus „19. sajandi pulmapidu" ja selle järel tõid Toronto soome näitlejad lavale Anja Karppineni juhatusel Ray Cooney & John Chapmani komöödia „Move over Mrs. Markham".

Õhtul aga oli ulatuslikum tantsupidu Toronto International Centre'is.

Ka pühapäevane kava algas varakult. Toimusid pesapalli ja jalgpalli võistlused. Samas toimus ka jumalateenistus, kus jutlustas Ilmajoe kirikuõpetaja K. Hirvonen Soomest. Keskpäeval jätkusid veel spordivõistlused ja pealelõunal toimus suurpidustuste peamine kokkutulek. See oli segakavaline, kus esitati laulu, rahvatantsu, võimlemist ja kõneldi. Peakõnelejaks oli Suomi-Seura esimees, Soome valitsusnõunik Osmo Kalliaia, kirjanik Ilmari Turja vestles kergemas laadis.

Samataoline, aga siseruumis, oli ka õhtune kontsert kooli aulas. Ka selle kavas oli kooride esinemisi, deklamatsioone, lühike kõne ja anti üle käesoleva aasta kultuuriauhind, rändav Sibeliuse büst Toronton Suomalaisen Edistysliittole, mille võttis vastu Toronto Soome Meeskoori esimees.

Kavas oli võimlemisi nais- ja meesgruppidelt, kuna püramiilide tegemisel ühinesid mõlemad grupid.

Üheks lauljaks oli endine ooperilaulja Vilho Vartiainen, keda saatis klaveril kergema muusika helilooja Rauno Lehtinen. Rahvatantse esitas rühm „Kiikurit" Thunder Bayst.

Koorilaulu esitasid Thunder Bay, Sudbury ja Sault Ste. Marie Soome-Eesti Maja naiskoor V. Kaldma juhatusel. Lõpuks kogunesid kõik meeskoorid ja moodustasid ühise pidukoori. Viimasena esines Kuopio Rajala laste puhkpilliorkester kahe palaga, esiteks popurrii soome tantsuviisidest ja teiseks Sibeliuse „Finlandia" väga efektiivses esituses. Konsert lõppes Soome hümniga, mida soomlased laulsid suure vaimustusega.

Pidustuse üheks osaks oli meeskvartettide võistlus, kus üheks žüriiliikmeks oli dr. R. Toi.

Parimaks kvartetiks hinnati Thunder Bay meeskvartett, kellele anti auhind ja kes õhtusel kontserdil ka eraldi esines.

Pidustuse viimaseks osaks oli lõputants Soome Majas. Kuna järgmisel päeval tutvusid kaugemalt tulijad Toronto linnaga. Kolmepäevane pidustus arenes sujuvalt ja ilma näiliste takistusteta. Tuleval aastal toimuv 41. soome suurpidustus peetakse Vancouveris.

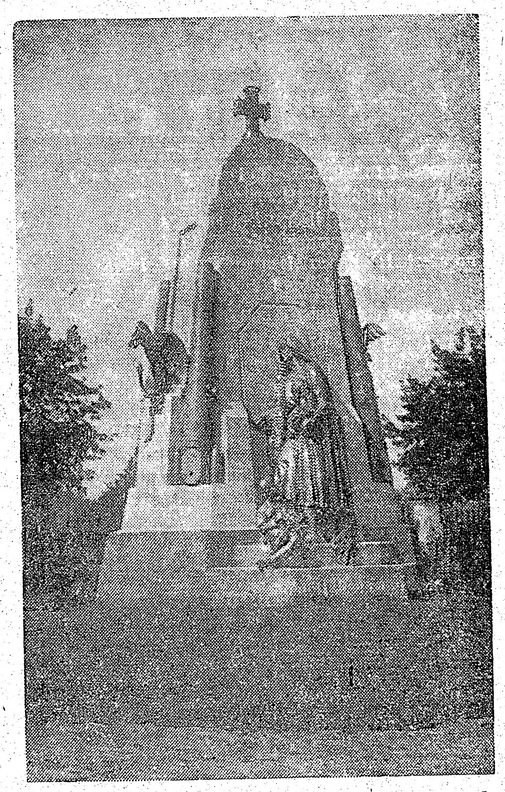

Vabadussõjas langenute mälestusammas Pärnus, mille kavandas kujur Amandus Adamson. Kommunistid on hävitanud selle samba nagu kõik teised Vabadussõjas langenutele rajatud mälestusmärgid.

Päästis mitme inimese elud

1. augustil sõitsid Eesti Kunstide Keskuse liikmed Edmontoni, kus nad võtsid osa n.n. Heritage Day'st ja külastavad ka väiksemaid keskusi. Reisist võtsid osa E.K.K. president Stella Kerson, Ilma Anjas, Anne Tüll, Karen Viinamäe ja Uno Ramat. Sudburyst põhja pool, maantee nr. 17-el, sattusid sõitjad äsja juhtunud autoõnnetuse juurde, kus Uno Ramat aitas oma tulekustutajaga sumbutada tuld põlevas autos, päästes sellega mitme inimese elud.

Ülikoolide lõpetajaid

New England College, Henniker, N.H. lõpetas BA kraadiga Linda Rätsep. Lõpetaja on kauaaegsete väliseestlaste Hilda ja Rudolf Rätsepa pojatütar.

USA läbirääkimised Palestiina araablastega

AMMAN — Ühendriikide ja Palestiina Vabastamise Organisatsiooni võimud kinnitavad kuulduisi, et ameeriklaste ja Palestiina araablaste vahel toimuvad vahemeeste vahendusel salajased läbirääkimised Kesk-Ida tüliküsimuste lahendamiseks. Need läbirääkimised on Iisraeli võimude poolt teravalt hukka mõistetud, kuna Jeruusalemma juhtkond on arvamisel, et igasugused kontaktid Ühendriikide ja Palestiina araablaste vahel ohustavad Iisraeli positsiooni. Poliitilised vaatlejad arvavad, et kui Palestiina küsimuse lahendamiseks lähemas tulevikus vajalikke samme ei astuta, siis hakkab Saudi Araabia Ühendriikidele ja teistele lääneriikidele õli produktsiooni piiramisega survet avaldama.

Suur õliprotsess Eestis

Kaebealuseid süüdistatakse riigi vara raiskamises

STOKHOLM (EPL) — Tallinna ülemkohtus käib kinniste uste taga protsess 18 riikliku õliadministratsiooni teenistuja vastu, keda süüdistatakse riigi vara raiskamises — nad olevat müünud bensiini ja õli ilma et nad oleksid riigile raha edasi andnud. Kõrvaldatud summat hinnatakse 200.000-le rublele (ca 300.000 dollarit).

Avalikkusele ei ole teatatud kohtu eesistuja ja prokuröri nimesid, kuigi juurdlus algas juba kaks aastat tagasi ja kuuldavasti on kaebealuste vastu kasutatud julmusi, et neid ülestunnistama ja kaaslasi üles andma sundida.

Need ülestunnistused on aga hiljem kohtu ees tagasi võetud.

Asjaolu, mida istuv kohus suurt ei arvesta.

Süüdistatuid on hoitud psüühiliseks murdmiseks nn. surmakambrites, kus neile on antud toitu ainult hinge sees hoidmiseks. Ühes juurdlusjärgus on mõningatele neist antud kätte noad ja nöörid enesetapule viimiseks, mida ka kaks, kes ei kuulu 18-ne hulka, on teinud. Ühe lesele võimaldatud mehe laipa näha. See on olnud aga vaevalt äratuntav peksmise jälgede tõttu näol.

Protsessile on iseloomustav, et kohtus ei ole suudetud veenvaid süütõendeid esitada.

Selle asemel on kohtu ees arutatud „süüdistustena" mh. näit. kaebealuste armuasju. Selle tõttu olevat ka advokaadid saatnud 15 allkirjaga protestikirja Moskvasse.

Prokurör on nõudnud kolmele kaebealusele 15-aastasi vanglakaristusi, millest viis tuleb viibida üksikvangistuses. Need on Tarmo Meerivälja, kes on peakaebealune, Eduard Novikov ja Gromõko nimeline venelane. Karistuste puhul üle kümne aasta vangistuse ei võimaldata amnestiat. Ülejäänud kaebealuste nimed pidid teatavaks saama hiljem.

Kunstide Keskuse juulipäev Six-Mile-Lake'is

Torontos elavate Ants ja Stella Kersoni suvilas Six-Mile-Lake'is toimus Eesti Kunstide Keskuse laiendatud juhatuse ja muusika konverentsi administratiivkomitee suvine juulipäev. Külalisena võttis osa Rootsist kohale sõitnud Maria Kiisk, kes kuulub ESTO-80 tegevkomitee koosseisu, ja Peeter Kivilo, kes on Multilingual TV eesti kavade produtsent. Maria Kiisk võttis ühendust Eesti Kontsertbüroo läbirääkimisteks noorte kontsertide korraldamiseks Stokholmis Eesti Päevade ajal.

Jumalateenistus Simcoe järve ääres

Pühapäeval, 19. augustil, kell 12 päeval toimub Toronto Kolmainu koguduse vabaõhu jumalateenistu perekond A. Randsalu juures. Igal aastal on kogunenud sellele jumalateenistusele arvukalt osavõtjaid. Perekond A. Randsalu kodu asub looduslikult ilusas kohas Simcoe järve kaldal. Orelil saadab koraale G. Iltal. Perenaiste poolt serveeritakse einet, kohvi ja kohvikõrvast. Kel võimalik, on soovitav oma tool kaasa võtta.

Teejuhiseks olgu märgitud, et sõites Torontost maantee nr. 400-ga ja hiljem 11 teega kuni Oro 9 liinini, kust pöörata paremale järve suunas, kuni vasakul järve lähedal teemärk juhatab A. Randsalu juurde.

MEMBER REALTY CANADA CARGI

Each Member office Independently owned and operated

MARK T. MANKIN
REALTOR
2670A Yonge St. (at Lytton Blvd.)
Toronto M4P 2J5
Kinnisvara ostu või müügi korral helistage
Toomas Mankin, tel. 487-4477
kodus 447-2017

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
698-2745
Teeme uusi ja parandame vana nii linnas kui ka suvilates
Müüme aknaid ja installeerime
WINDOWS BOUNDS
1916 Queen E, Toronto

KAASMAALASED!
Puhastan keemiliselt (steamcleaning) Teie diivanid ja toolid, vaibad seinast seina ja lahtised Teie oma kodus. — Hel. Erik Lokbik
447-9834

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame:
Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
TELEFON 535-6252

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN
281 DANFORTH AVE. Tel. 462-3331
Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, küpsised. Lihapirukad.
Soome rukkileib
EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID
Ari lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap: 9—6, reedel 9—7, laup. 8.30—2. Esmasp. suletud.

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

Famous Pianos
Hea klaver on eluaegne investeering!
Suur valik tunduva hinnaalandusega.
Ka rentimine.
Saadaval kõik muusika instrumendid.
REMENY
HOUSE OF MUSIC LTD.
553 Queen St. West, Toronto
M5V 2B6 • Tel. 363-1866

Muudatusi Ühispanga intressimäärades

Ühenduses üldiste intressimäärade muudatustega on Toronto Eesti Ühispanga juhatus seniseid nii laenu- kui hoiuintresse muutnud järgmiselt:

A. Hoiuintressid:

a. Jooksvad arved (tshekikäibega) 3½%
b. Hoiuarved 10%

Muudatused jõustuvad alates 1. augustist 1979. Intressid jooksvatelt ja hoiuarvetelt arvestatakse kuu madalamalt seisult.

c. Tähtajalised hoiused:

1-aastastelt tähtajalistelt hoiustelt maksab Ühispank 10% aastas. Tähtajalise hoiuse alammääraks on $1000.— kestvusega mitte vähem kui aasta.

B. Laenuintressid:

a. Hüpoteeklaenud ..... 11¼% aastas
b. Personaallaenud ..... 12% aastas

Muudatused laenude intressimäärades jõustusid alates 27. juulist 1979.

TORONTO EESTI ÜHISPANGA JUHATUS

ANDRES KÜNG
MIS TOIMUB SOOMES
Kirjastus Välis-Eesti & EMP
311 lk. Hind $14.00 br. + saatekulu 50c
Eesti ajakirjaniku teos põhineb laialdasele allikmaterjalile. Ta analüüsib Soome sise- ja välispoliitikat, riigi tänapäevast olukorda ja suunda, Nõukogude Liidu Soome-poliitikat, Soome valitsust presidendist parteideni ja palju muud, tuues Soome saatusest huvitatud lugejaile palju uusi andmeid.
Müügil Vaba Eestlase talituses

SPORT

Moskva olümpia N. Vene propaganda teenistuses

NEW YORK (VES) — Lõpuks on N. Venest ametlikult teatatud, et Moskvas toimuv olümpia on lahutamatult seotud poliitikaga. See paneb väga piinlikku olukorda USA olümpiakomitee juhid, kes veel mõni aeg tagasi väitsid, et spordil ei ole midagi tegemist poliitikaga. Nad ei reageerinud ka ERKU sellekohasele tähelepanu juhtimisele, pidades endid asjatundjaiks Vene küsimustes. Moskvast teatati sealse olümpia organisatsiooni ametlisiku poolt, et „sport ei ole eraldatav poliitikast".

Et sport N. Venemaal ei ole eraldatav poliitikast, sellekohased teated andis Moskvast edasi AP telegraafiagentuur. Need ilmusid ka USA ajakirjanduses 16. juulil.

„Meie soovime näidata mitte ainult meie sportlikke saavutusi, vaid kasutada sellega ka võimalusi näidata oma maad, et võibolla korrigeerida inimeste vääriti arvamist," seletas Olümpiakomitee pressiteenistuse peamehe abi German Vladimov.

Ameeriklased, kes saabuvad 1980. a. Venemaale, teevad kaasa minimaalselt kahenädalase tuuri, mis neid viib olümpiat jälgima viiel või kuuel päeval 16 päevasest N. Venes viibimisest, kusjuures saadakse jälgida ühte või kahte võistlust igal päeval.

Ülejäänud aeg kulutatakse kindlaksmääratud turismimatkaks, mille kestel külastatakse tsirkusi, ballette ning vaatamisväärsusi, mille juures turistil endal on vähe võimalusi ühe või teise nägemise valikuks. Mida nähakse, selgub alle viimasel minutil.

USA Olümpia Komitee on sõlminud lehtede teatel lepingud Vene reisibürooga USA-s, missugune müüitab 24.000 olümpiapääset, milledest olevat juba 2/3 müüdud.

Vene reisibüroo pakub kahesuguseid turismituure. Üks neist, 15-päevane, näeb ette Moskva ja peale selle veel kahe Vene linna külastamise. 22-päevane tuur näeb ette peale Moskva veel valiku viie teise linna külastamiseks.

Lühema tuuri hinnaks on $1550 isiku kohta, kahe inimesega toas. Pikem tuur maksab $1850.

Neisse summadesse ei ole arvestatud olümpiapiletite hinnad ja toidud. Selle kõige juures ei garanteeri reisibüroo midagi ringreisi ja majutamiste, hotelli valiku või olümpiavõistluste alade pääsmete osas.

Olümpiaga Venes tegelavad ametiisikud seletavad, et hotellides on olümpiavõistluste pääsmete osas vahetamise võimalused ameeriklastel omavahel, ühe või teise huvitava võistluse jälgimiseks.

Meie soovime teha parima, et saabuvaid välismaalasi tutvustada nii täielikult kui võimalik meie maaga, saavutustega ja nõuk. vene eluviisidega,

seletas Moskva olümpiakomitee turistide osakonna peamees Sergei Nikitin.

Marita Koch saavutas uue maailmarekordi

Ida-Saksamaa „lendav tüdruk" Marita Koch tegi kuuvahetusel jälle 400 meetris uue rekordi, kui ta jooksis selle distantsi ajaga 48,89 Potsdamis peetud kergejõustikuvõistlustel. Ta on esimene naine, kes on jooksnud selle distantsi alla 49 sekundi. Tema nimel olnud endise rekordi aeg oli 48,94.

Shoti parim jalgpallimängija — eestlane

STOKHOLM — Tuntud eesti jalgpalluri Evald Miksoni pojad käivad isa jälgedes. Tema poeg Johannes Evaldson elab Inglismaal ja tema meeskond tuli teist korda Shoti meistriks.

Sealsed lehed kirjutavad temast palju. Teda peetakse parimaks jalgpalluriks Shotimaal ja ta valiti Inglismaal mängivate välismaalaste esindusmeeskonda koos maailmakuulsate mängijatega. Sellist positsiooni pole seni veel ükski eestlane saavutanud. Ta kuulub maailmakuulsa Celtica meeskonda.

Ka noorem poeg Atli on Islandi jalgpallimeeskonna liige ja tegi värava Saksa rahvusmeeskonna vastu mängides. Euroopa jalgpalliseltside poolt on temale tehtud ettepanek hakata elukutseliseks mängijaks. Atli käib sel aastal spordikoolis, mille lõpetab tuleval aastal. Tütar Anna lõpetab tänavu gümnaasiumi ja siirdub tõenäoliselt psühhoteraapia kooli Norras.

Dr. Allan Laur jutlustab vabaõhujumalateenistusel 28. juulil Royal Beachis perekond Rein Hõbe talus.

Tunne Lääne-Eestit!

Sarjas „Tunne Eestit!" on Stokholmis Välis-Eesti & EMP kirjastusel ilmunud järjekorras teine kaardileht kokku viiest osast, mis hõlmab kogu iseseisva Eesti Vabariigi territooriumi. Kaardid on trükitud teedeministeeriumi 1931. a. ilmunud ametliku originaali järele värvitrükis, mõõt 1:200.000, seega 1 sm kaardil vastab 2 kilomeetrile looduses.

Seekordne kaardilõik nr. 2 hõlmab Pärnumaad, Läänemaad ja läänepoolset Harjumaad koos linnadega Tallinn, Paldiski, Haapsalu ja Pärnu. Põhjast lõunasse on kaardi ulatus Naissaare põhjatipust kuni Iklani Läti piiril ja läänest itta Noarootsist kuni Lelleni. Paljud kaardil kujutatud piirkonnad on tänapäeval okupatsioonivõimude poolt keelustatud sõjalised alad, kus ainult üksikutel maanteelõikudel „Inturisti" bussid Tallinna ja Pärnu vahel võivad liikuda. Isegi kauniis Haapsalu on keelupiirkond. Rannikualal on kohalikel elanikel liikumine piiratud ja lubatud supelrandugi ei tohi kasutada kella 22 ja 7 vahel.

Samaaegselt Lääne-Eesti kaardiga ilmus Tallinna plaan, mõõt 1:15.000, mille originaal samuti ilmus iseseisvusajal, aastal 1936. Tallinna plaanil leidub tänavanimede register ja erisuurendusena vanalinna osa. Ka Tallinna plaani avaldamine on okupatsioonivõimude poolt keelatud ja turistide tarbeks on seni ilmunud vaid mingi skeem, kus terved linnaosad puuduvad.

Kaardisari „Tunne Eestit!" ilmub viies osas formaadiga 1 korda 0,5 meetrit. Varem ilmunud esimene leht hõlmab Eesti läänesaari Saare-, Hiiu- ja Muhumaaga, kaasa arvatud Ruhnu, Vormsi ja teised väiksemad saared. Ülejäänud kolm kaardilehte Kesk- ja Ida-Eesti kohta ilmuvad järjekorras läänest itta käesoleva aasta lõpupoole. Kuna kaartidel on märgitud ka väiksemad asulad, moodustavad need haruldase materjali kodumaa tundmiseks.

Lähemat informatsiooni saab kirjastuselt aadressil Välis-Eesti, S-103 14 Stockholm.

© Stokholmi Eesti Kultuuri Koondise peakoosolekul valiti esimeheks tagasi Leonid Laid ja juhatusliikmeteks — abiesimeheks ja kirjandustoimk. juhat. Kalju Lepik, abiesimeheks ja kunstitoimkonna juhataja Otto Paju, majandustoimk. juh. Nils Lindeberg-Lindvet, laekur Harri Härm, muusikatoimk. juh. Harri Kiisk, teatritoimk. juh. Lensi Rõmmer-Kuus, noortetoimk. juh. Mart Kikerpuu, aktsioonitoimk. Silvia Silveus, kontaktide ala Zoja Raskasov, informatsioon Maia Mathiesen ja sekretär Arnold Priuhka. Heliarhiivi juhatab Viljar Naeris ja prof. Juhan Aaviku fondi dr. Kaljo Käärik.

RAAMATUID

müügil

„VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Hanno Kompus — Kustutamata nälg kunsti järele	11.—	85
L. Wahtras — Liivaklaas	2.50	15
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Skautlikul teel	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	4.30	35
H. Michelson — Eesti radadelt	9.—	35
Triinu" üksiknumbreid	1.50	
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Karin Saarsen — Lohengrini lai kumine	4.50	15
Herbert Salu — Utoopia ja futuroloogia	4.50	25
Eduard Krants — Lumeliitlased (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad (luuletuskogu)	3.—	15
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	4.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	95
Leho Lumiste — Alamuse Andros — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi aknal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — Varjud (luuletuskogu)	8.—	50
K. Eerme — Surnud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd II	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.80	40
A. Käbin — Vaim ja muld	5.—	40
Urve Karuks — Kodakondur (luuletuskogu)	6.—	20
H. Oja — Koputused eneses (luuletuskogu)	1.50	25
H. Oja — Tunnete purdel (luuletuskogu)	2.75	25
A. Küng — Mis toimub Soomes?	14.—	50
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—	40
E. Sanden — Mitme näo ja nimega	12.50	50
E. Sanden — Loojangul lahkumine Tallinnast	16.20	50

RAAMATUID LASTELE:

Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	60
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	35

Los Angelesi kiri

Siit kaugelt läänest...

Vally Johanson

1.

Kuigi P.-Ameerika kontinendil kõneldakse ühist keelt, ei saa ütelda, et see oleks mõõduandvaks teguriks selle mandri rahvaste iseloomu, kultuuri ja kommete arengus. Inglise keelt kõneldakse mitmel maal ja mandril, aga see on ka ainuke ühine omapära. Kanadast USA-sse saabudes torkab erinevus silma mitmel alal. USA-s on inimesed palju kindlamad ja julgemad kui Kanadas. Kõike armastatakse teha siin suurelt. Võimsus on ameeriklaste ideaaliks. Kui õlikriis veel ei kummitanud, oli siin näha suuri autosid. Nüüd, kus õliga tuleb kokkuhoidlik olla, on ülemindud väikestele autodele, sama suurelt ja võimsalt.

Ameerika võimsus ja suured vastuolud

Nii au kui autus puhutakse siin mõtlematult suureks — maailmasõdade võidud, ükskõik milliste liitlastega, Vietnam ja Watergate — kõigis neis domineerib ameeriklasi iseloomustav võimsus. Massmentaliteet, millega on võimalik kõigutada miljoneid iga tuule suunas, on siin oma juured tugevasti kinnitanud ja võib kord sellele rahvale saatuslikuks saada. Selle tagajärjel võib siin kohata tohutuid vastuolusid, mis selle ameerikalikus võimsuses ka kõvasti silma paistavad.

Võõrad tänavad paistavad silma oma erilise sõbralikkusega. Naeratus ja sõbralik „hello" on siin päris tavalised. Selle sõbralikkuse kõrval võis aga märgata ehmatamapanevat kontrolli. Toidupoes otsiti näiteks minu rannakott põhjalikult läbi. Ühel päeval toiduainete äris kassa juures seistes läks äkki lahti alarm ja poe uksed sulgusid automaatselt. Ukse juures seisis üks kõhn, viletsalt riietatud mees, saiakringel suus. Ta oli varastanud kotikese saiakringleid. Politseid ei kutsutud, küll noomis kassapreili vaest varast üsna ägedalt.

Suured kaugused, vähe kõrgehitusi

Üldiselt on Los Angeles suhteliselt puhas linn. Maavärisemiste tõttu ei ole siin palju kõrgehitusi. Mõned üksikud südalinnas. Enamuses maju on üheperekonna elamud ja selle tagajärjel on linnas suured kaugused.

Mägine maastik ja suve palavus jätab kuidagi lageda ja halli pildi kaugelt vaadates. Ligidalt mööda-kõndides võib näha ilusaid elamuterajoone, nägusate majade ja veel nägusamate ilupuude-põõsastega. Üsna lennuvälja ligidal on suured õliväljad, kus kohati on õlipumpade vahe ainult mõni meeter. Kui Albertas tohivad pumbad töötada vaid teatud normi päevas, siis Los Angelesi ümbruses töötavad kõik pumbad vahetpidamata. Õli tarvidus on siin kindlasti suurem.

Kauguste tõttu on ka liikumine Los Angelesis aegavõttev. Siin tuli kasutada kavalust. Kuna bussijuhid paistsid üsna vähe teadvat ühendustest, et sihtkohta jõuda, kasutatakse siin turistide poolt peamiselt tasuta hotellibusse, mis käivad iga 15 minuti järgi hotelli ja LAX lennujaama vahet. Lennujaamast väljuvad ka tasulised bussid igasse ilmakaarde ja kohta ja teevad ringisõitmise mugavaks. Lennuväli on aga selle tagajärjel pidevalt turiste täis ja võhikule jääb mulje, et LAX on maailma kõige aktiivsem lennujaam.

Ringsõit Los Angelesis

See ringisõitmise moodus on aga tunduvalt kallim, kui kasutada kohalikke busse. Nad viivad aga sihtkohta vahepeatusteta ja ümberistumata. Ajasääst on tohutu suur. Veel kallim viis Los Angelesis ringisõitmiseks on turismifirmade poolt korraldatud ringsõidud, mis on ajaliselt väga piiratud ja kauguste tõttu vaatamisväärsetesse paikadesse võimaldavad näha väga vähe.

Väikese rühmaga võtsime ette taolise hinnalise ringsõidu, mis kestis kogu päeva ja nägime ühte Universal filmistuudiot, Farmers Market'it ja Hollywood Avenüüd. Peatused olid väga lühikesed, sõidud ühest kohast teise pikad ja väsitavad. Olime siiski õnnelikumas olukorras, sest meie bussijuhiks oli dr. Tigi Mataalii, kes oma teenistuse annab abivajavatele lastele.

Tigi on sündinud Havail, rassilt ameerika-samoalane. Ta on psühholoogia doktor ja omab karates kõrgema kraadi — „Master Red Belt". Enne ärasõitu demonstreeris meile suure telliskivi poolitamist ajalehe ja veeklaasiga, kusjuures klaas jäi terveks.

Universal stuudio oli aga suureks pettumuseks, aga ka ühtlasi silmiavavaks õpetuseks, kui tühine ja kunstlik on nende filmide valmistamine, mis tohutuid masse liigutavad pisaratest vappuva naeruni. Selle kõrval tundub meie oma rahva kultuur tohutult ilusana, loomulikuna ja väärtuslikuna.

Vaatamisväärne Disneyland

Vaatamisväärt oli aga Disneyland, kus valitseb piinlik puhtus. Igal pool on puhtad, värskelt värvitud prügikastid ja kogu maa-ala puhtuse eest hoolitsevad valgesse rõivastet, valged noormehed. Isegi väikesi paberilipakaid korjatakse niipea kui need maha pillutakse. Niisugune puhtuse „äärmus" mõjub väga õpetlikult üldisele publikule — nagu ei julgegi midagi maha loopida!

Vaadata on seal palju ja seda saab teha väga mugavalt ja odavalt. Vahete-vahel marssivad klaunid rahva sekka, keda saadab vaimustatud lastekari. Või siis rivistub mõne muinasmäe servale nägusates mundrites pasunakoor — ikka midagi uut ja põnevat! Ja kui väsimus võtab võimust, saab parvega sõita Gilligani saarele, et selle metsikus maastikus välja puhata.

Palav päike, jahe tuul, soolane meri

Külastada tuleb ka ilmtingimata Los Angelesi randasid. Rannaäärsed elamurajoonid on aga tagasihoidlikud — puuduvad nägusad hotellid, et turistidel oleks võimalik neid randu nautida. Palav päike, jahe tuul ja kosutav soolane meri moodustavad haruldase kombinatsiooni, mis võimaldab mugavat suvitamist tundide viisi. Ainult sealt naastes reetis peegel, et Toronto „valgest" on saanud „mexican-american".

Taimestik on lõunamaiselt õitsev. Palmide kõrval võis näha imestamapanevalt rohkelt mändisid. Ka leinakaski oli erakodude aedades näha kõrvuti õites ilupõõsastega. Oli parajasti jaccaranda õitseaeg ja nende sinised õiekobarad sisendasid väsinud rändajale kojusaabumise tunde. Kunagise lõunamaalasena tundus Los Angelesisse jõudmine kojusaabumisena, kus tervitasid sind tuttavad palmid ja värvilised linnud.

Miks me tuleme tuhandest tuulest?

Minu Los Angelesi reisi peamiseks põhjuseks oli siiski Läänerannniku Eesti Päevadest osavõtt. Sageli küsin, miks meie võtame ette nii kaugeid ja kulukaid teekondi? Tuleme kokku tuhandest tuulest, kaugete merede tagant, et ammutada uut jõudu rahvusliku tegevuse elustamiseks. Kas see väide ei ole aga vist kehtiv Toronto eestlaste suhtes, kes lausa upuvad rahvuslikus tegevuses. Mis ajab meid taga? Mis toob meid kokku? Võibolla oleks aeg neile küsimustele vastata — mitte popularsete lõõklausetega, vaid püsida tõele ligemal. Võib-olla saame hoopis erineva vastuse ja kavandame sellele vastavalt ka meie suurkokkutulekute programme.

Kui meie sihiks on eesti kultuuri pakkumine, siis peame ka selle eest hoolitsema, et pakume oma parima. Ja kui meie sihiks on poliitilise mõju avaldamine kohalikele massidele või mõjukatele juhtidele, siis tuleb seda teha meil endil ja neile arusaadavas keeles. Kõikide nende sihtide kõrval ei tohi unustada, et organiseeritud tegevuse kõrval harrastab eesti rahvas ka jõudeaega. Viimane on eriti vajalik meie noortele ja üksikutele, et luua uusi tutvusi ja sõprussidemeid vabas õhkkonnas, vabalt ringi liikudes.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, LL.B.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

VABA EESTLANE

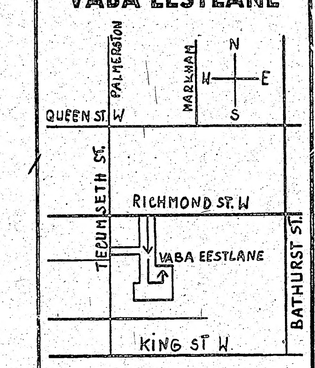

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70,
Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

Kodumaata punalaulik

Ida-Saksamaalt väljasaadetud protestilaulik Wolf Biermann peab end ikka edasi kommunistiks. Ta süüdistab oma kodumaa juhte, et need on kommunismi „ära rikkunud".

Stokholmi külastades on ta esitanud ka aforistlikke seisukohti, mis iseloomustavad taolise „kolmanda võimaluse" mehe ilmavaadet. Biermanni — nagu tervet rida idast välja saadetud kommunistide ilmavaadet võiks ka nimetada „kommunismiks ilma isamaata".

Wolf Biermann ütleb:

— Kahe aasta jooksul, mis ma olen veetnud välismaal — (Biermannile on Lääne-Saksamaa „välismaa") — valitseb Lääne-Saksamaal pidev sügis. Pisike vasaklus, mis siin on olemas, peab võitlema kodanliku demokraatia säilumise eest. (Biermann raputas selle juures pead ja paistis olevat kurb ning segaduses).

— Läänes saavad võimu need, kel on raha. Idas saavad raha need, kelle käes on võim.

— Läänes valetavad ajalehed niipalju kui nad soovivad. Idas valetavad ajalehed niipalju kui neile on kästud . . .

Nõukogude argi . . .

(Algus lk. 2)

vabast ajast astuda oma linna kõige kõrgemasse ja esinduslikumasse hoonesse ning istuda kedagi segamata selle fuajees just nii kaua kui tal selleks soovi on. Kas tohib või ei tohi . . . See vastik argus, see tobe popsitunne!" (Kallas, lk. 79—80).

Mees satub vaiksesse hämarasse baari, annab kohmetult oma tellimise.

„Ja siis kergitas baaridaam oma niitpeent musta kulmu ja lausus malbelt ent kategooriliselt: „Noormees, te olete valuutabaaris". „Ah? Aa . . . Nojaa . . . Siis küll . . ."

ABIELULAHUTUSTE poolest on Eesti „eesrindlik": teatavasti lõpeb seal iga kolmas abielu lahutusega. Raamatute järgi otsustades peab imestama, et niigi palju abielusid piisima jääb. Naised, mehed käivad voodist voodisse, üks ühega, teine teisega, läbisegi. Need stseenid on siiski väga diskreetsed võrreldes vastavate kirjeldustega rootsi raamatutes. Naistele on säärase eluviisi paratamatuks tagajärjeks soovimata rasedused ja abordid. (Pervik, lk. 106).

Kõikide tegelaste hulgas on üksainus, Rein (Aarne Biini Tema Kuninglikus kõrguses), kes näeb läbi, kuivõrd tühine on materiaalsete hüvede tagaajamine. Kuigi talle raamatu lõpus pakutakse head kohta suurepäraste võimalustega „haltuuratege miseks", loobub ta sellest, läheb isakoju tagasi, ehitab maja ümber ateljeeks ja otsustab jääda vabakutseliseks, sõltumatuks fotograafiks ja tõlkijaks.

„Hari oma aeda", nagu üks tark mees on ütelnud . . . Ei lähe ma siit kuhugi. Ega ma pole selle maailma ainuke veidrik" (Biin. lk. 161, 162)

Kas see on korraliku nõukogude inimese filosoofia?

Peale kõige muu õpib nendest raamatutest terve rea uusi sõnu. Kas teie teate, mis tähendab furgoon, kombinesoon, makk? Mina küll mitte.

HELI REBAS (EPL)

Furgoon: kinnine veok (näit. toiduainete veoks).

Kombinesoon: ühes tükis töö- või spordiülikond, türp.

Makk: 1. vorst, mauk (murdeline), 2. magnetofon (kõnekeelne).

ERIC HARELA, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
331 Sheppard Ave. E. Willowdale
TELEFON 224-0444
Aeg kokkuleppel

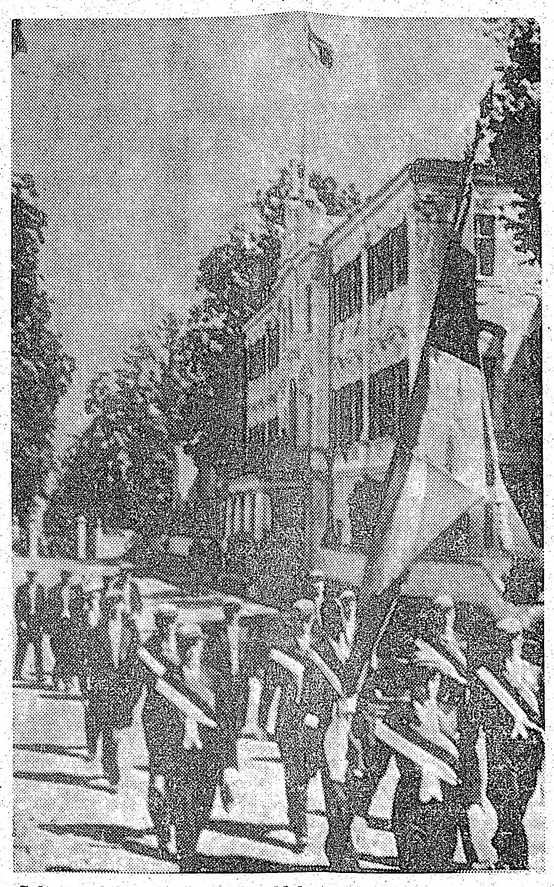

Saksamaal ilmuv „Võitleja" avaldab oma veergudel esitatud pildi, mainides, et pilt kujutab Võidupüha tähistamist Tallinnas Kadrioru lossi ees 1938. aastal. Eesti akadeemilistel organisatsioonidel oli kujunenud traditsiooniks defileerida Võidupüha ajal Kadrioru lossi ees oma organisatsioonide lippudega ja värvides.

Ly Parma

Südasuviseid teatrikirju

II

Pole kahtlust, et Stratford Theatre Festival on siinseist suveteatreist suurejoonelisim ja parim, ent sama kahtlematult võib ka väita, et Shaw Festival on kindlasti nii paljude-paljude teiste ja pisemate kõrval otse järgmine.

Shaw Festivali asukoht Niagara-on-the-Lake'is on Toronto-kodust 133 km autosõidu kaugusel, mis on peaaegu sama kauge, kui Stratford Festivalgi, ent sõit Niagara-on-the-Lake QE-highway pidi pole kaugeltki nii mõnus ja võtab ülekoormatud maantee, teeparanduste, sildade ja lõpuks mitmete pisikülade tõttu palju rohkem aega.

Kohalejõudnut aga ootab ees romantiline pisilinnake aeglaselt voogava liikluse, paljude vanaaegsete majade ja mälestusmärkidega, ent eelkõige ainukese teatriga maailmas, mis pühendatud Bernad Shaw'le, ta teravmeelsusele ja ta kuulsaile kaasaegseile.

See on uus, moodne ja väga ilus 830 istekohaga teatrimaja, mitte küll nii suur ja avar kui Stratfordi oma, ent arhitektuuriliselt meeldejääv ja mitmeti huvitava sisedekoratsiooniga. Ei ole ma näinud ühtki teist teatrit, mis asuks nii avarate aasade ja heinamaade keskel, sisendades rahuning puutumatusetunnet ja vaade ta jalutusrõdult sellisele avarusele on otse hingematvalt kaunis. Kui see vaid selliseks jääda võiks ilma, et ümbruskonda uusehitustega täiendataks.

Teatrisaali lavaeesriie on omaette uudne kunstiteos, mis vaataja silma vahe- ja ooteaegadel köita suudab.

Teiseks teatriks samas etendustesarjas kasutatakse endisaegset kohtumajast ümberehitatud Court House Theatret, milles 400 istekohta üsna ebamugavate istmetega ja väikese lavaga.

Kolmandaks teatriks on Royal George Theatre, milles mööda nud aastal edukalt etendusi andis Mime Company (miimikateater), tänavu sattusin sinna eksikombel, laval oli parajasti „Yukon Gold!" ühemeheteater, vaatajaid jäi sinna peale minu veel 3 täiskasvanut ja 6 last, kui ära tulin.

Tänavune Shaw Festival pakub uuslavastusist kolm Bernard Shaw näidendit, kaks näidendit B. Shaw elust ja lisaks paar ta kaasaegsete loomingut ja mõningaid muusikalisi ning teisi esinemisi.

Kontsertidest kuulsin „The Huggetts", mis on kuueliikmelise perekonna esinemine laulus, tantsus, muusikas ja sõnas esitamas renessanssiaega. Olen neid näinud varemalt, üsna selle trupi esinemistee algaastail, Ottawas National Arts Centres ja kahetsen, et nad kunagi Tortntos pole esinenud — nad on ainulaadsed. Ühtekokku kasutavad nad vähemalt kolmekümmet renessanssiperioodi muusikainstrumenti ja terve kava koosneb autentseist selleaja esitamisnumbreist, mis on erilaadsed ja täiesti erinevad praegusaegseist.

Nüüd aga mõned märkmed tänavusist teatrietendusist, mida seal senini näinud olen.

B. Chaw komööda „You Never Can Tell" on täis autorile omast teravmeelsust, kavalt sõnademängu ja on kahtlematult publikut kaasahaarav ja kuulama-vaatama sundiv lavatükk. Ent miks oli näitejuht pannud oma meespeategelased nii harukordselt kiiretempoliselt kõnelema? See mõjus jälgimisel segavana, eriti algul, võib-olla aga ka, et see mingeil põhjusil just seekordselt niisuguse kihutamisega sündis. Mõningad ülemängimised väljaarvatud, oli ettekantu üldjoontes heade tegelastega etendus. Eriti meeldejääv oli teismelisist kaksikutepaar ja filosoofiliste vaadetega kelner, kellena esines teari kunstiline juht Leslie Yeo.

Huvitav on märkida, kuis mõni näitleja, keda varemalt mitmed korrad oled harukordselt hästi esinemas näinud, äkki mõnda ossa lihtsalt ei sobi.

Sedapuhku tundus sellisena Gillie Fenwick ärakadunud isana.

Näidendi lavapildid, eriti rannahotellist ja beige-pruunides toonides dekoratsioonid ja kostüümid olid väga ilusad.

„Blithe Spirit", Noel Cowardi keerukas ja jantlik komöödia kirjanikust, kes ühel spiritistlikul lauastseenil kutsub välja oma esimese naise vaimu, keda ta ainult ise näeb ja kõnetab, millisest käitumisest ei keegi teine lavategelasist aru ei saa.

Sisult oli see kõik üsna rumal, ent vaatajaskond naeris ja näis lõbutsevat otse ääretult. Huvitav oli, et naisevaim (Jackie Burroughs) oli esinema pandud tuntud näitleja Maggie Smithina, keda esineja üsna loomutruult imiteerida suutis.

TEADMISEKS
KUIDAS OMADA KODU
FLORIIDAS, GULF-COAST'is

Kuulus ja esinduslik perekond Lehigh asutas Golf & Country Club Community, mis asub pooltroopilises lõunalääne Floriidas, 12 miili idapool ilusat Fort Myers'i linna.

Täielikud teeninduse ja meelelahutuse võimalused, 14 kirikut, 4 ostukeskust, haigla, 125 seltskondlikku klubi, koolid j.m.

Meil on veel mõned odava sissemaksu ja madala %-ga elumajade ehituskrundid 80x125 jalga, hinnaga $8.995. Samuti on veel elumaju saadaval.

Kui ootate vähe kauem, siis maksate palju rohkem!

Otsusta KOHE PRAEGU oma õnnelik ja mugav tulevik!

Järgmisest esmaspäevast kuni reedeni kell 2.30 päeval kuni 7.30 õhtul näidatakse filmi ja antakse informatsiooni.

Tulge! HOLIDAY REALTY LTD. R.E. Broker
362 Bloor Street West
(Walmer Rd. nurgal, Spadina läheduses)
Toronto, Ontario M5S 1X2
Tel. (416) 968-1210

Kohustusi ei ole — ainult täiskasvanud palun!

(OA-30-377-79)

EESTI KINNISVARADE VAHETUSFIRMA

NORDEN REALTY INC. - Realtor
2810 Victoria Park Ave., Suite 105, Willowdale, Ont.

Ostu või müügi puhul helistage

RAIMO SAARKOPPEL
kontoris 499-4181, kodus 499-3406

Üheperekonna-elamud, ärid, korterimajad, suvilad, maad, farmid, mortgage'id jm.

MÜÜA RESTORAN
Gravenhursti lähedal ☆ Alkohoolsed joogid
Informatsiooniks helistada tel. 1 705 689-5337

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011

Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ☆ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ☆ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2205, kell 3—5 p.l.

MÄRT RAUD
RIIGIEHITAJA
KONSTANTIN PÄTS 1874-1956

Raamat on kauni välimusega, arvukad fotod kirjeldavad seda, mis raamatus sõnadega ütlemata on jäänud. Teos on hea tutvumiseks oma rahva ajalooga. Ka siis kui see ennegi on teada, on selles M. Raual mõndagi, mis seni teadmata ja uus, mille analüüsimisel president K. Pätsi isik ja elutöö veelgi suuremana esile tõuseb.

174 lk. $18.00, postiga $1.00 saatekulu

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

Toimetusele saadetud kirjandus

VARRAK — Sabalüli nr. 1 — 1979. Kuigi ajakiri Varrak ametlikult oma viieaastase eluea lõpetas juunikuul 56-nda numbriga, jäi toimetusele trükkimiseks palju käsikirju ja ajakirja veergudele järgnevaid lugusid. Nende lõpetamiseks ja avaldamiseks ilmuski sabalüli esimene osa ja lubaduse kohaselt juuli lõpul veel teine. Sisus „Jüri Vilms", „Kanada valimised, küsimärke", H. Kuusiku „Viimne laev Tallinnast", V.T. „Euroopa Ühendriigid", H. Lepp „Veel UFO'st", V. Obeti „Aegade lend, „Eesti maa ja eesti rahva ajaloost", nende kõrval veel palju lühilugusid, nalju, illustratsioone ja ristsõna.

SÕNUMID nr. 2 (72) — 1979. Eesti Noortetöö, Eesti Rahvusfondi, Eesti Abi Keskuse bülletään. Sisus informatsiooni ESTO-80 majutuses, esmaabist pidustuse ajal, ESTO-80 büroost ja autodekaalidest. Noortetöö rubriigis kirjutatakse spordi- ja laskelaagrist Metsakodus 1979, Metsakodu 25. aasta juubelist, Eesti Komitee rubriigis tutvustatakse kokkulepet rahvuskongressi küsimuses. Eesti Rahvusfondi rubriigis tuuakse eelteade demonstratsioonist küüditamise aastapäeval ja näitusest Tranåsi koolis, Eesti Abi rubriigis suvekodude kuratooriumi valimistest ja ESTO-80 raamkava nagu see oli kindlaks kujunenud 20. aprillil 1979. Edasi ESTO-80 komiteed Rootsi linnades ja nende tööülesanded. Lõpuks ESTO-80 pidustuse kava rootsi keeles.

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 9. augustil 1979 — Thursday, August 9, 1979

KIREV MAAILM

TORONTO — Käesoleva aasta esimese kuue kuu jooksul on Ontariosse saabunud 1673 Indohiina põgenikku. Nendest on Torontosse elama jäänud 688. Ottawasse on siirdunud 396. Väiksematesse keskustesse on asunud põgenikke järgmiselt: London — 105, Hamilton — 99, Sarnia — 37, Guelph — 34, Cornwall — 23, Oshawa — 21, Kingston — 20, Waterloo — 17, Niagara Falls — 15, St. Catharines — 3 ja Peterborough — 1. Kogusummas on esimese kuue kuu jooksul Kanadasse saabunud 4.319 põgenikku, kelledest 36 protsenti on asunud Ontariosse ja 33 protsenti Quebeci.

KUALA LUMPUR — Malaisia võimud arvavad, et Vietnam on hakanud pidurdama oma suurt põgenike voolu. Nii saabus juulis Malaisiasse ainult 5000 põgenikku, kuna juunis oli nende arv 20.000. Arvatakse, et pidurdamise aktsioon on ainult ajutine ning et põgenike väljavool hakkab järgmisel kuul jällegi kasvama.

WASHINGTON — Ühendriikidesse asus välismaadest 12 kuu jooksul 462.315 inimest. Neist on 69.708 kuubalased, 44.079 Mehhikost, 33.111 Filipiinidest, 30.917 Koreast, 19.764 Taivanist, 18.613 Indiast, 12.688 Kanadast jne. Neist uustulnukaist on asunud elama kõige enam Kaliforniasse, nimelt 1.260.840, siis New Yorki 800.719 jne.

TEHERAN — Iraani üks islamiusuliste juhte ajatollah Sadaq Khalkhali mainib, et shahh Reza Pahvlani on revolutsioonilise kohtu poolt surma mõistetud ning surmaotsuse täitmine on tehtud ühele punaarmee nimelisele terroristidegrupile ülesandeks. Ajatollah Khalkhali ütleb, et revolutsioonilised komandod on sooritanud Mehhikos Guernevacas juba kaks katset shahhi mõrvamiseks kuid need ei ole õnnestunud. Mehhiko politseivõimud kinnitavad, et ajatollah väited on tuulest võetud ning politsei ei tea midagi shahhi elu kallale kippumise katsetest.

WASHINGTON — Administratsioonist Washingtonist teatati, et N. Vene kasutab USA-st ostetud autoosasid suurte veoautode ehitamiseks, mis määratud kasutamiseks sõjaväele. Kaubandusministeeriumist teatati, et veomasinate kasutamine ka sõjaväe jaoks ei riku USA ekspordi seadusi.

LONDON — Ligi 10.000 abielu sõlmiti nädal aega kestnud hindude konverentsil Saurathis, Bihari osariigis, Indias. Sellel konverentsil ei olnud ühtegi pruuti ega peigmeest. Lepingud tegid isad selle aasta abielulaadal, millest osa võttis 100.000 isikut. Naisi sellele laadale tulla ei lubata.

NEW YORK — Osariigi kõrgem kohus Manhattanil mõistis Frank Petersoni siiüdi vägistamises ja röövimises. Kui otsus mehele ette loeti, hüppas ta prokurörile kallale hüüdega: Ma su tapan. „Ta peagu kägistas mu ära oma kaelasidemega," ütles prokurör, kui ta haiglast tagasi tuli.

WASHINGTON — Ühendriikide rahvaloenduse büroo kokkuvõtete järele elasid koos 1979. a. abiellumata 1,1 miljonit inimest, poole enam kui aastal 1970. Tänapäeval on 20 a. naistest 48% üksikud, 1970. a. oli see % 36. Keskmine esimest korda abiellunute vanus meeste juures on 24,2 aastat, naistel 21,8 a.. aasta keskmiselt vanemad kui nad olid 1970. a., 1/5 kodudest moodustavad üksikud isikud. Neist on 6,4 milj. meest ja 10,4 milj. naist. Möödunud aastal pidasid ülal 8 milj. perekonda naised, elamata koos oma mehega. See arv on 42% võrra suurem 1970. a. samast arvust. Eelmisel aastal lõppes 1000 abielust 22 lahutusega, kaks korda enam kui tosin aastat tagasi.

Õp. A. Raiduri äkilise surma tõttu õnnistas tema leerilapsi Stokholmis peapiiskop K. Veem. Foto: M. Lepper

USA lubab kaitsta oma huvisid Kesk-Idas

Brzezinski analüüs praegusele olukorrale

WASHINGTON — Valge Maja nõuandja Ühendriikide julgeoleku küsimustes Zbigniew Brzezinski tähendas Washingtonis peetud kõnes, et Ühendriigid peavad teravalt silmas oma huvide kaitset ja julgeolekunõudeid Kesk-Idas ja Kagu-Aasias. Brzezinski kinnitas, et Ühendriigid suurendavad oma sõjalisi jõudusid Kesk-Idas, mis võimaldab vajalikul määral oma huvisid silmas pidada ning neid vajaduse korral kaitsta.

Peatudes Iraani ja Afganistani sündmuste juures, arvas Brzezinski, et Ühendriigid on käitunud väga targalt kui nad jäid sealsete sündmuste puhul pealtvaatajaiks ning ei seganud revolutsioonilisi sündmuste käiku.

Samal ajal aga toonitas presidendi nõuandja, et maailmas kasvab pidevalt oht suuremateks sõjalisteks kokkupõrgeteks, milledega ameeriklased peavad arvestama.

Afganistanis on olukord viimaste nädalate jooksul muutunud väga pinevaks ja venelased on võtnud tarvitusele erakorralised abinõud, et kaitsta Moskva abiga võimule upitatud kommunistliikku rezhiimi islami mässuliste vastu, kes on haaranud suurema osa Afganistani territooriumist oma kontrolli alla. CIA luureandmete kohaselt on N. Liit koondanud mitusada relvastatud vene „nõuandjat" Kabuli lennuvälja ümber, et tagasi lüüa mässajate võimalikku rünnakut. Washingtoni poliitilistele vaatlejatele ei ole selge,

kas venelased koondavad oma jõud lennuvälja piirkonda maalt lahkumiseks või plaanitsevad nad lennu teel kohale tuua uusi jõudusid ja varustust, et jalul hoida Afganistani kõikuvat kommunistlikku rezhiimi.

Brzezinski ei laskunud oma kõnes üksikasjadesse kui ta käsitas Ühendriikide sõjaliste jõudude suurendamist Kesk-Idas. Arvatakse, et Ühendriikide kaitseministeerium hoiab Kesk-Ida vetes pidevalt mõne lennukikandja, mis peab araablastele meenutama Ühendriikide sõjalist jõudu ja vägevust.

Kas läänest tulnud noor tohib Eestis rääkida tõtt?

Rootsi Metroo suvepäevadel esines Tallinnas VEKSA kursusel käinud noori

STOKHOLM (EPL) — Kas lääne noorel sobib kritiseerida ja oma arvamist ütelda Eestis, kui ta seal osa võtab sealsete võimude poolt korraldatud kursusest? See oli üks küsimusi, mis kerkis Veskijärvel 14./15. juulil toimunud Metroo suvepäevadel, kus viibis rohkesti ka äsja Tallinnas nn. Veksa-seminarist osavõtnuid — umbes tosin neist 25-st, kes Tallinnas olid, tulid suvepäevale oma muljeid ventileerima.

Nagu nende aruandest selgus, olnud kursus puhtakultuuriline — ainult avasõnas ja lõpukõnes öeldud üht-teist poliitilist, muidu aga hoidunud korraldajad poliitikast. Osavõtjatel võimaldatud küll minek USA kommunistliku eesti lehe „Uue ilma" Tallinnas korraldatud juubeliaktusele.

Sinna läinud ainult mõned, kes sadamast otse kohale veeti ja kes vist täpsemalt isegi ei teadnud, milles asi seisab.

Osavõtjad raporteerisid, et kursusel olnud igal päeval oma teema. Esimesel päeval oli palju praktilisi küsimusi lahendada ja sel päeval puudus eriteema. Lõpuks sõideti Tartu ilma erilise teemata. Aga neil päevil oli muidugi programm. Teemapäevad olid järjekorras: Teatripäev, keelepäev, kunstipäev, kirjanduspäev, muusikapäev ja kinopäev. Toimus külaskäik Lahemaale, kuhu harva välismaalasi lastakse. Sinna on isegi kohalikel elanikel raske pääseda.

Osavõtjad kohtusid praeguste eesti kultuurielu tippjõududega.

Mõned nimed näiteks: Kirjanik Jaan Kross, näitleja Juhan Viiding (Jüri Üdi), akadeemik J. Kahk, ajaloodoktor E. Tarvel, kunstiteadlane J. Kangilaski jt. Programm olnud imponeerivalt sisutihe.

Väiksemaid nurinaid esinenud. Sööki antud aga rohkesti ja seda kiideti. Teine asi oli, mida saavad kohalikud inimesed.

Pärast programmi tutvustamist esitas Jaan Männik (kes ise seminarist oli osa võtnud) suvepäevast osavõtjaile paar küsimust seoses sellistest üritustest osavõtuga. Männik ise leidis, et poliitilised arutlused Eestis ja üldine nurisemine ja norimine olevat liiga kaugele läinud. Ta pooldas puht kultuurset seminari, kus osavõtjate poolt poliitilisi küsimusi ei esitata.

Talle vaieldi vastu: kui vaba inimene läheb diktatuuriühiskonda, siis peab ta ka esinema vaba inimesena ja mitte alandlikult vaikima.

Viisakus ei tohi minna nii kaugele, et üldse poliitilisi küsimusi puudutada ei lubata, kuna kõik küsimused on mõnest vaatevinklist poliitilised. Aga keegi ei paistnud pooldavat puhtpoliitilisi arutlusi ühenduses selliste seminaridega.

— Ega mujal kui Metroos poleks sellist vaba vaidlust olnud võimalik korraldada — täiesti asjalikult ja ilma sõimusõnadeta, ütles üks pealtkuulaja pärast vaidlust.

Teadaanded kala- ja jahisportlastele

Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi suvine väljasõit toimus 7. juulil Lake St. Johni. Soodustatuna ilusast ilmast kujunes väljasõit osavõturohkeks. Rahvas nautis ilusat päeva vabas looduses ja päev möödus kõigiti koduses ja sõbralikus meeleolus. Kalapüügi võistlusest osavõtjad kogunesid peale võistluse lõppu E. Sooääre suvila maa-alale, kus väljasõidust osavõtnud rahvast kostitati kuumade vorstidega ühes kõige sinna juurdekuuluvaga.

Seltsi juhatus tänab perekond E. Sooäärt seltsi väljasõidu heaks kordaminekuks kõigiti kaasaaitamises.

Kalapüügivõistlusel tulid kohtadele J. Käis (esimene koht), E. Sooäär (teine koht), P. Kunstimees (kolmas koht). Võistluse kestel püüti kogusummas 17 kala.

*

Seltsi teine laskevõistlus haavlipüssist korraldatakse esiküti tiitlile, rändkarikale ja seltsi poolt väljapandud auhindadele laupäehommikul Läti jahiklubi laskerajal „Berzaine". Palutakse kõigi laskehuviliste osavõttu.

Igal võistlusest osavõtjal peab olema oma laskemoon.

*

Seltsi sügisene havipüügi võistlus korraldatakse laupäeval, 8. septembril Simcoe järve Royal Beachi vetel. Kogunemine kell 7.00 hommikul Park Motelli parkimise platsil. Võistluse algus kell 8.00 e.l. Paadid palutakse vette lasta Virginia Beachist või Provincial pargist. Lähemat informatsiooni võistluse korra kohta antakse kogunemise kohal. Peale võistluse lõppemist palutakse koguneda Royal Beachi F. Aadli suvila juurde.

*

Balti meeskondade vaheline traditsiooniline laskevõistlus toimub 15. sept. Leedu jahiklubi korraldusel.

Meie seltsi osavõtt Balti meeskondade vahelisest võistlusest oleneb meie laskurmeeskonna väljatulekust. Juhatus soovitab kõikide laskehuviliste osavõttu. Lähemat informatsiooni võistluse kohta antakse 25. augustil ja 8. septembril.

MARKUS: Ontario valitsuse poolt väljaantud uus seadus „NO TRESPASSING ACT" kohta on võimalik selle seaduse ärakirju saada Queen's Park'ist. Küsida informatsiooni osakonnast.

JUHATUS

Ajalooga seotud mõtted

Toora Kolla, see punase habemega Eestimaa mees, on kaua mõlgutanud mõtteid ajaloo tegemise üle. Ajalukku on jäänud peamiselt need sündmused, kus tapmisega tegemist. Mida suuremad hukatute hulgad, seda rohkem lehekülgi neist on jäänud ajalooraamatusse. Selletõttu ongi Kolla mõtted ja ideed ning seisukohad oma originaalsuse peale vaatamata jäänud viljatuks, vaevalt mõni rida on neist jäänud pagulaslehtede veergudele lahkunud sõprade mälestuskuulutusis.

Kuid tänapäeval on ka tapmised muutunud nii tavalisteks, et neist enam ei räägitagi. Ei hoita tapjaid kaua vanglaski, vaid saadetakse mõne lühikese aasta pärast jälle inimeste hulka nagu prooviks, et kas talle ajalukku pääsemise soov on alles jäänud. Kui aga oma mehe või vastupidi naise tapad või lased tappa, siis tuled kohtust nii puhtana välja nagu oleksid inimkonnale suure heateo teinud. Ja heateod ei vii kedagi ajalukku, öeldakse, et oled pehme südamega nagu praegune Ameerika president, kes võib alles pärast surma oma näo saada postmargile ja selle kaudu ka filatelistide margialbumeisse jäädava koha leida.

Teistsuguste meestega on asjad siiski paremad. Kuigi Aadu lubati maailma ajaloost ja inimeste teadvusest igaveseks radeerida, pole see õnnestunud, vaid näib juhtuvat uute generatsioonide noori mingisuguse eesmärgi poole. Võib-olla on see eesmärk samasugune kui oli viimase tulemus, aga praeguses maailmas, kus miljoneil polegi eesmärki, on neil vähemalt mingi püüdlus olemas. Ajalukku on Aadu ikkagi läinud tänu oma väsimatuile vaenlastele, kes selle vaimu varal oma rahvustervikut püüavad Siinai tähiste suunas hoida.

Aga on kuuldusi, et ka Joosepile antakse jälle avalikkuses natuke ruumi. Mehe sünnist on ikkagi varsti sada aastat möödunud ja oma miljonite maamulda saatmisega on talle ajalooraamatus leheküljed tagatud ka siis, kui need esialgul kõrvaldati. Hoopis enam muretseb Brezhnev, temal pole avalikult niipalju hingi südamel, et saaks teiste sangarite väärilliseks. Ja need kaks kirjanduslikku teost on liiga kerged ajaloolisele kaalule asetamiseks.

Aga selline lihtne mees nagu Toora Kolla, tahaks ometi kuidagi maailma ajaloos omale koha leida. Ta ise arvab, et tema õnnetuseks on liigne tundlik iseloom, südameheadus ja ligimese armastus. Selliselt on ajalukku pääsenud ainult Samaaria mees ja paar teist, kuid neidki ei peeta reaalseiks vaid tähendamissõnalisteks kujudeks.

Sellekõrval väike mees pistis tiku Ateena templisse ja püsib praegu ajaloos, kuigi varemed aasta-aastalt ilmastiku käes pudenevad. Aga ühel Eestimaa mehel ei sobi sellelt kreeklaselt eeskuju võtta, ning vaevalt on praegu maailmas sellist templit, mille süütaja surematuse leiaks. Nüüd süüdatakse igal öösel tosinatekaupa maju, aga ajalehed ei too isegi mitte tulesüütajate nimesid ära.

Nii näib, et Toora Kolla selles küsimuses mingile sihile ei jõuagi. Ei kurjuse ega headuse jaoks pole ajaloos väiksele mehele ruumi. Kuid selline eksisteerimine võtab elulootuse ja jätab vegeteerimise tunde, kus inimeses on kadunud igasugune püüdlemine ja pealehakkamine.

Kolla leiab, et ajalugu on tehtud ainult suurtes sõdades. Kõiki neid sõdasid oma eluaja jooksul ritta seades, oled nagu kaaslane maailma ajaloole. I maailmasõda jäi veel lapseea kaugusse, kuid tulid uued Hispaanias ja Abesiinias, kus sõjakirjeldusi lugedes said tuttavaks maad ja rahvad. Siis andis suure õppetunni II maailmasõda ning sellele peatselt järgnevad võitlused Hiinas, Koreas, Vietnamis ja väiksemaid madinaid Kuubas ja nüüd Nikaraaguas. Kõik need tundmatud maad on saanud sõjauudistes detailselt läbi käidud ja tuntud. Ühe liiva, õigemini tolmuterana, oli samal ajal maailmas olnud ka Toora Kolla. Nüüd loodab ta, et võib-olla jääb ta kord suure maailmaajaloo köitele püsima tolmuterana, tundes end selle juurde kuuluvana.

JUTU JUKS

Ukrainlaste suurpidustused Toronto lähedal Oakville'is

Möödunud nädalalõpul toimus Toronto ja Hamiltoni vahelises Oakville'is esimene Ukrainian Rainbow Festival (vikerkaare pidustus), nimega Veselka '79. Ukrainlastel on Oakville'is oma maa-alal keskus, millele on nimeks antud „Kiev". Seal organiseeriti kahepäevane ja väga rikkaliku kavaga kultuuripidustus, mis laialdaselt tähelepanu äratas. Mõlemal päeval toimus sama programm.

Laupäevasel avatseremoonial olid tegevad Kanada riigi- ja internatsionaalne kaubanduse minister M. Wilson, Yuri Shymko esindas mitmekultuurilisuse ministrit, kohal olid ka kohalikud parlamendiliikmed, Kanada ja Ontario rahvakunsti nõukogude esimehed.

Kell 2 päeval toimus suur vabaõhulavastus, kus lavastati ukrainlaste lahing venelastega 1659. aastal Konotopis, kus 30.000 ukrainlast võitsid oma hea strateegiaga 100.000 venelast.

Lahingustseenis mürisesid kahurid ja püssid, kuna lõpuks kasakate ratsaüksus tagas täieliku võidu. See lahing, mida tänapäevane vene ajalugu ei tunne, on jäänud ukrainlastele sümboliks nende võidust venelaste üle.

Pealelõunat oli kontsert, kus osalesid instrumentaal- ja rahvatantsugrupid St. Catharines'ist ja Hamiltonist. Õhtul oli suurem vabaõhulavastus, kus esinesid Kuba kasakad Pariisist, kabareelaulja Maryna New Yorgist, tantsugrupid Montrealist ja Philadelphiast ning laulis laulugrupp Edmontonist. Kogu päeva mängis Baturyn Band Torontost.

Lisaks lavakunstidele oli veel väljapanekuid kunsti, käsitööde ja paljude ajalooliste esemetega, oli müügilaudu ja demonstreeriti kuulsat ukraina munavärvimise kunsti.

Kuid oli ka palju toitluspunkte, kus müüdi peolistele maitsvaid ukraina toite, sest peopäev oma rikkaliku kavaga sidus külastaja kogu päevaks.

Peopäevad olid päikseküllased ja kuumad. Osavõtjate arv oli aga väga suur arvestades, et Kanadas on ikkagi 600.000 ukrainlast.